Sachin Sir's English Speaking

Its 100% guaranteed course

सबसे आसान तरीकेसे अंग्रेजी बोलना सिखानेके लियेही हम जाने जाते है।

9028851719

RNI NO. MAHMAR/2020/84035

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

गुरूवार, १३ नोव्हेंबर २०२५ | वर्ष : ५ | अंक : २३५ | दैनिक | किंमत : ₹५/-

Thursday,13 October 2025 | Year : 5 | Issue : 235 | Daily | Rate: Rs. 5/-

उपलब्ध आहे!

मिस्त्री, टाइल्स फिटर, पेंटर, कारपेंटर, प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर वर संपर्क करावा. संपर्क मो. 8482839451

महत्त्वाच्या बातम्या

सफाई करतांना शौचालयाच्या टाकीत पडून; एकाचा कामगाराचा मृत्यू तर एकाची प्रकृती गंभीर

मुंबई : पवई येथे सफाई करतांना दोन मजूर शौचालयाच्या टाकीत पडले. या दुर्घटनेत एक मजूर ठार झाला, तर दुसऱ्याची प्रकृती गंभीर आहे. पवई परिसरात बुधवारी सकाळी 10.45 च्या सुमारास ही दुर्घटना घडली. हिरानंदानी रुग्णालयासमोरील राज ग्रँड दोई बिल्डिंग येथे अल्ट्रा टेक प्रा. लि. या कंपनीतील दोन मजूर मलनि-स्सारण प्रकल्पाची साफसफाई करीत होते. त्याच वेळी अचाना शौचालयाच्या टाकीत दोन मजूर पडले. दुर्घटनेची माहिती मिळताच अग्निशमन दल, पोलीस पथक, रुग्णवाहिका आणि मुंबई महापालिका कर्मचारी घटनास्थळी दाखल झाले. शौचालयाच्या टाकीत निर्माण झालेल्या वायूमुळे दोन्ही कामगार गुदमरले आणि बेशुद्ध पडले. ते दोघेही शाचौलयाच्या टाकीत अडकले. अग्निशमन दलाच्या जवानांनी तातडीने बचावकार्य करून दोघांनाही टाकीतून बाहेर काढले. दोघांना हिरानंदानी रुग्णालयात नेण्यात आले.

वर्क फ्रॉम होम बंद करतो म्हणताच 600 कर्मचाऱ्यांचा राजीनामा

नवी दिल्ली : अमेरिकेतील मनोरंजन क्षेत्रातील दिग्गज कंपनी पॅरामाऊंट स्कायडान्समधील तब्बल 600 कर्मचाऱ्यांनी आपल्या नोकरीचा राजीनामा दिला आहे. या राजीनाम्याचं कारणही समोर आले आहे. कंपनीने वर्क फ्रॉम होम तथा रिमोट वर्किंगचं धोरण बंद करत कर्मचाऱ्यांना आठवड्यातून पाच दिवस कार्यालयात येण्याचे आदेश दिले होते. त्यानंतर या कर्मचाऱ्यांनी नोकरी सोडण्याचा निर्णय घेतला आहे. फॉर्च्यून मासिकाच्या अहवालानुसार सोमवारी (10 नोव्हेंबर) कंपनीने एक निवदेन जारी केलं आहे. त्यानुसार या 600 कर्मचाऱ्यांनी कंपनीचे सीईओ डेव्हिड एलिसन यांनी दिलेली बायआउट ऑफर (स्वेच्छानिवृत्ती पॅकेज) स्वीकारली आहे. यामुळे कंपनीला या कर्मचाऱ्यांवर 185 मिलियन डॉलर्स खर्च करावे लागले आहेत.

तर अमेरिकेतील निम्मी विद्यापीठे बंद करावी लागतील : डोनाल्ड ट्रम्प

नवी दिल्ली : अमेरिकेच्या राष्ट्राध्यक्षपदाची दुसऱ्यांदा सूत्रे हाती घेतल्यानंतर डोनाल्ड ट्रम्प यांनी एकापाठोपाठ एक महत्त्वाचे निर्णय घेतले. सुरुवातीला त्यांनी अमेरिकेत बेकायदा राहणाऱ्या निर्वासितांना देशाबाहेर हाकलून लावले. त्यानंतर भारतासह जगभरातील अनेक देशांवर अतिरिक्त आयात शुल्क (टॅरिफ) लादले. इतक्यावरच न थांबता ट्रम्प प्रशासनाने विद्यार्थी व्हिसाबाबतचे निर्बंधही कठोर केले. त्यांच्या या निर्णयाचा अमेरिकेत शिक्षण घेणाऱ्या परदेशी विद्यार्थ्यांना मोठा फटका बसला. यादरम्यान ट्रम्प यांनी नरमाईची भूमिका घेतली आहे. अमेरिकेतील निम्म्याहून अधिक विद्यापीठे तसेच महाविद्यालये बंद होण्याची भीतीही त्यांनी व्यक्त केली आहे. डोनाल्ड ट्रम्प यांनी काही दिवसांपूर्वी अमेरिकेत शिक्षण घेणाऱ्या चिनी विद्यार्थ्यांवर निर्बंध आणण्याची घोषणा केली होती. त्यांच्या या घोषणेमुळे अमेरिका आणि चीनमधील संबंध ताणले गेले होते. यादरम्यान दोन्ही देशांमधील व्यापाराची चर्चा पुन्हा एकदा सुरू झाली आहे. त्यामुळेच ट्रम्प हे चिनी विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत मवाळ भूमिका घेताना दिसून येत आहेत.

सरकारचा दृष्टिकोन अत्यंत निष्काळजी मुंबई उच्च न्यायालय

मेळघाटमधील 65 मुलांचा मृत्यू

मुंबई : महाराष्ट्रातील आदिवासी बहुल मेळघाट भागात कुपोषणामुळे होणाऱ्या बालकांच्या मृत्यूंबद्दल मुंबई उच्च न्यायालयाने बुधवारी राज्य सरकारला कडक शब्दांत फटकारले. शून्य ते सहा महिने वयोगटातील 65 बालकांचे मृत्यू ही एक भयानक परिस्थिती दर्शवते, असे न्यायालयाने म्हटले आहे. सरकारच्या उदासीन वृत्तीवर न्यायालयाने तीव्र नाराजी व्यक्त केली आणि हा मुद्दा चिंतेचा विषय असावा असे म्हटले आहे. न्यायाधीश रेवती मोहिते डेरे आणि संदेश पाटील यांच्या खंडपीठाने राज्य सरकारचा दृष्टिकोन अत्यंत बेजबाबदार असल्याचे निरीक्षण नोंदवले. न्यायालयाने म्हटले की, *'हे भयावह आहे. सरकारने काळजी घेतली पाहिजे. जशी आम्हाला काळजी आहे तशीच तुम्हालाही काळजी घ्यावी लागेल.'* न्यायालयाने म्हटले की, कुपोषणामुळे होणाऱ्या मृत्यूंवरून असे दिसून येते की सरकार फक्त कागदावर सर्व काही ठीक असल्याचे दाखवत आहे, तर जमिनीवरील वास्तव वेगळे आहे. न्यायालयाने राज्य सरकारच्या सार्वजनिक आरोग्य, आदिवासी व्यवहार, महिला आणि बाल विकास आणि वित्त या चार विभागांच्या प्रधान सचिवांना 24 नोव्हेंबर रोजी न्यायालयात वैयक्तिकरित्या हजर राहण्याचे आदेश दिले. न्यायालयाने त्यांना या मुद्द्यावर उचललेल्या पावलांची सविस्तर माहिती प्रतिज्ञापत्राच्या स्वरूपात सादर करण्यास सांगितले. न्यायालयाने म्हटले की आता जबाबदारी निश्चित करणे आवश्यक आहे. डॉक्टरांसाठी प्रोत्साहनाची सूचना खंडपीठाने असे सुचवले की आदिवासी भागात काम करणाऱ्या डॉक्टरांना अतिरिक्त पगार किंवा प्रोत्साहन दिले जावे जेणेकरून ते या कठीण परिस्थितीत काम करण्यास प्रेरित होतील. न्यायालयाने म्हटले की अशा ठिकाणी तैनात असलेल्या डॉक्टरांना सुविधा दिल्या पाहिजेत आणि सरकारने काही जबाबदारीची यंत्रणा विकसित करावी.

खटला 2006 पासून सुरू

न्यायालयाने नमूद केले की 2006 पासून या प्रकरणावर आदेश देण्यात आले आहेत, परंतु परिस्थितीत सुधारणा झालेली नाही. न्यायालयाने म्हटले की हे सरकारी दुर्लक्षाचे स्पष्ट उदाहरण आहे. 'ही एक अतिशय दुःखद परिस्थिती आहे. सरकारने सार्वजनिक आरोग्याच्या समस्येला हलकेपणाने घेतले आहे,' न्यायालयाने टिप्पणी केली. न्यायालयाने स्पष्ट केले की असे मृत्यू अस्वीकार्य आहेत आणि सरकारने त्वरित, ठोस कारवाई केली पाहिजे.

शिक्षक संघटना टीईटी सक्तीच्या विरोधात आक्रमक

24 नोव्हेंबरला राज्यभरातील शाळा बंदचा इशारा

नागपूर : नागपूरमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांमध्ये वेतन विलंब, जुनी पेंशन योजना, सेवा शर्ती सुधारणा यांसारख्या मुद्यांवरून वाढलेला असंतोष आहे. त्यामुळे शिक्षकांनी विविध कार्यालयांच्या बाहेर ठिय्या आंदोलन केले आहे आणि पुढील टप्पा म्हणून 24 नोव्हेंबर 2025 रोजी राज्यभरातील शाळा बंद ठेवण्याचा इशारा दिला आहे.नागपूरच्या संविधान चौकावर शिक्षक आणि सरकारी कर्मचारी दुपारी भोजन वेळेत एक तास धरणा देत असल्याची माहिती आहे. शिक्षक संघटना टीईटी (शिक्षक पात्रता परीक्षा) सक्तीच्या विरोधात देखील आक्रमक आहेत आणि राज्य सरकारकडून त्वरित पुनर्विचार याचिका दाखल करण्याची मागणी करत आहेत. अन्यथा अगदी सर्वोच्च न्यायालयातदेखील या विषयावर याचिका टाकण्याची तयारी आहे.शिक्षक आमदार सुधाकर अडबाले यांच्या नेतृत्वात शिक्षक आंदोलने सुरू असून, शासनाने प्रलंबित मागण्यांकडे लक्ष देण्याची गरज अधोरेखित करण्यात आली आहे.भ्रष्टाचाराशी संबंधित काही शिक्षकांवर निलंबनाची कारवाईही सुरु असल्याची बातमी आहे.हे सर्व आंदोलन शिक्षकांच्या हक्कांसाठी आणि शैक्षणिक क्षेत्रात सुधारणा करण्यासाठी सुरू असून, प्रशासन आणि सरकारकडून त्वरित प्रतिसादाची अपेक्षा व्यक्त करण्यात येत आहे. अंतिम परिणामांवर राज्यभरच्या शाळांवर याचा प्रभाव दिसू शकतो.

दिल्ली-एनसीआरमधील प्रदूषणावर सर्वोच्च न्यायालय कठोर

पंजाब-हरियाणाकडूनही मागितला गवताच्या पेंढ्याचा अहवाल

नवी दिल्ली : दिल्ली-एनसीआरमधील वायू प्रदूषणाच्या धोकादायक पातळीबद्दल सर्वोच्च न्यायालयाने बुधवारी कठोर भूमिका घेतली. न्यायालयाने पंजाब आणि हरियाणा सरकारकडून पेंढा जाळण्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी त्यांनी उचललेल्या पावलांची सविस्तर माहिती मागितली. परिस्थिती आणखी बिकट होऊ नये यासाठी दोन्ही राज्यांनी प्रतिसाद द्यावा असे न्यायालयाने म्हटले आहे. मुख्य न्यायाधीश बी.आर. गवई, न्यायमूर्ती के. विनोद चंद्रन आणि एन.व्ही. अंजारिया यांच्या खंडपीठाने या प्रकरणाची सुनावणी केली आणि 17 नोव्हेंबर रोजी पुन्हा सुनावणी घेण्याचा निर्णय घेतला. सर्वोच्च न्यायालयाने म्हटले आहे की जर पेंढा जाळण्यावर त्वरित नियंत्रण मिळवले नाही तर परिस्थिती आणखी बिकट होईल. वरिष्ठ वकील गोपाल शंकरनारायणन यांनी युक्तिवाद केला की GRAP-III सध्या लागू आहे, परंतु प्रदूषणाची पातळी पाहता, GRAP-IV लागू केले पाहिजे. अमिकस क्युरी अपराजिता सिंह यांनी न्यायालयाला सांगितले की पंजाब आणि हरियाणामध्ये मोठ्या प्रमाणात गवत जाळले जात आहे. सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशांकडे उघडपणे दुर्लक्ष केले जात आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने कमिशन फॉर एअर क्वालिटी मॅनेजमेंट (CAQM) कडून प्रतिज्ञापत्र मागितले आणि प्रदूषण नियंत्रित करण्यासाठी आतापर्यंत कोणती ठोस पावले उचलली गेली आहेत अशी विचारणा केली. न्यायालयाने म्हटले की देखरेख केंद्रे देखील योग्यरित्या काम करत नाहीत, ज्यामुळे GRAP अंमलात आणण्यात अडचणी येत आहेत.

रिॲल्टी फर्म एसआरएस ग्रुपचा 2200 कोटी रुपयांचा घोटाळा : ईडी

नवी दिल्ली : रिअल्टी फर्म एसआरएस ग्रुपने गुंतवणूकदारांना आणि बँकांना निवासी आणि व्यावसायिक प्रकल्पांमध्ये त्यांचे पैसे गुंतवण्यास प्रवृत्त केले आणि त्यांना भरीव परताव्याचे आश्वासन दिले. नफ्याच्या आमिषाने प्रेरित होऊन गुंतवणूकदारांनी मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक केली. जेव्हा परतावा देण्याची वेळ आली तेव्हा कंपनीचे संचालक रिकाम्या हाताने निघाले. ईडीच्या चौकशीत असे दिसून आले की एसआरएस ग्रुपने शेकडो शेल कंपन्यांमध्ये पैसे गुंतवले होते.

पीएमएलए प्रकरणांमधील खटल्यांची सुनावणी जलद करण्यासाठी अंमलबजावणी संचालनालयाच्या (ईडी) प्रयत्नांच्या अनुषंगाने, गुरुग्राममधील जिल्हा आणि सत्र न्यायालय संकुलातील विशेष न्यायालयाने (पीएमएलए) रिॲलिटी फर्म एसआरएस ग्रुपच्या घोटाळ्यात सहभागी असलेल्या व्यक्ती आणि संस्थांविरुद्ध आरोप निश्चित केले आहेत. ईडीच्या म्हणण्यानुसार, न्यायालयाने 3 नोव्हेंबर रोजी दिलेल्या आदेशानुसार एसआरएस ग्रुपचे प्रवर्तक-संचालक अनिल जिंदाल आणि विनोद जिंदाल, बिशन बंसल, राजेश सिंगला, विनोद कुमार गर्ग, नवनीत क्वात्रा, सीमा नारंग, धीरज गुप्ता, देवेंद्र अधाना आणि संबंधित कंपन्या, मेसर्स एसआरएस रिअल इस्टेट लिमिटेड, मेसर्स होरायझन ग्लोबल लिमिटेड आणि मेसर्स एसआरएस फायनान्स लिमिटेड या इतर संबंधित व्यक्तींविरुद्ध आरोप निश्चित केले. या गुंतवणुकीतून मिळालेले उत्पन्न एसआरएस ग्रुपने स्थापन केलेल्या शेकडो शेल कंपन्यांमध्ये जमा करण्यात आले. त्यानंतर त्यांना लाँडरिंग करण्यात आले. या प्रकरणात 2215.98 कोटींचा तात्पुरता जप्तीचा आदेश आधीच जारी करण्यात आला आहे. त्यानंतर, 29 ऑगस्ट 2022 रोजी, ईडीने पीएमएलए विशेष न्यायालयात, गुरुग्राम येथे सीओएमए 14/2022 अंतर्गत खटला दाखल केला.

दिल्ली स्फोटामागे 6 डॉक्टर, 2 मौलवी अन् 18 अटकेत

नवी दिल्ली : देशाची राजधानी दिल्लीत 10 नोव्हेंबर 2025 च्या संध्याकाळी जोरदार स्फोट झाला. या स्फोटाचा आवाज आजही पीडितांच्या कानात गुंजत आहे. दिल्लीकर भीतीच्या सावटाखाली जगत आहेत. पोलीस आणि तपास यंत्रणा दिवसरात्र एक करून या घटनेचा तपास करत आहेत. अनेक आरोपी आणि संशयित यांना पोलिसांनी पकडले आहे. त्यात अजूनही बरेच फरार आहेत. लाल किल्ला मेट्रो स्टेशनजवळ कारमध्ये जो स्फोट झाला, त्यात अमोनियम नाइट्रेटचा वापर करण्यात आला होता. या घटनेत 12 जणांचा मृत्यू झाला तर 25 हून अधिक जखमी आहे.

दिल्ली पोलीस आणि NIA तपासामुळे हे स्पष्ट आहे की, ही कुठलीही सामान्य दुर्घटना नाही तर दहशतवादी संघटना जैश ए मोहम्मदचा खतरनात व्हाइट कॉलर टेरर मॉड्यूलचा एक भाग होता. जैश-ए-मोहम्मदचे भयानक व्हाइट कॉलर दहशतवादी मॉड्यूल काश्मीर, हरियाणा, उत्तर प्रदेश आणि दिल्लीमध्ये पसरलेले होते आणि त्यात प्रामुख्याने सुशिक्षित डॉक्टरांचा समावेश होता. दिल्ली स्फोटाच्या काही तास आधीच फरीदाबाद येथे 2900 किलो स्फोटके जप्त करण्यात आली होती. ज्यामुळे दिल्लीत स्फोट घडवण्याचा संशय असलेला डॉ. उमर घाबरला होता. ही घटना 10 नोव्हेंबर 2025 रोजी संध्याकाळी 6:52 वाजता घडली. लाल किल्ला मेट्रो स्टेशनजवळील ट्रॅफिक सिग्नलवर हरियाणाहून येणारी एक हुंडई आय20 कार (एचआर 26 सीई 7674) थांबली. सीसीटीव्ही फुटेजमध्ये कार पार्किंगमधून बाहेर पडताना दिसत होती, चालकाने काळा मास्क घातला होता. स्फोट होण्यापूर्वी सुमारे तीन तास ही कार सुनहेरी मशीद पार्किंगमध्ये उभी होती. या स्फोटामागे जैशचा प्रमुख मौलाना मसूद अजहरचे थेट कनेक्शन पुढे येत आहे.

डॉक्टरांची टोळी

सरन्यायाधीशांवर पुन्हा बूट फेकण्याची घटना होऊ नये यासाठी काय करता येईल? सर्वोच्च न्यायालय

नागपूर : सर्वोच्च न्यायालयात 6 ऑक्टोबर रोजी घडलेल्या एका अभूतपूर्व घटनेत ॲड. राकेश किशोर नावाच्या व्यक्तीने सरन्यायाधीश भूषण गवई यांच्याकडे काहीतरी वस्तू फेकण्याचा प्रयत्न केला.

त्यावेळी किशोर यांनी काही घोषणा दिल्या आणि तात्काळ सुरक्षा रक्षकांनी त्यांना बाहेर नेले. बाहेर जाताना त्यांनी 'सनातन धर्म का अपमान नहीं सहेगा हिंदुस्तान' अशी घोषणा दिली. या प्रकाराने न्यायालयीन वर्तुळासह संपूर्ण देश हादरला आणि कायदे व्यवसायातील सर्वच स्तरांतून तीव्र निषेध व्यक्त करण्यात आला. प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी, विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी, काँग्रेस अध्यक्ष मल्लिकार्जुन खर्गे, तसेच मुख्यमंत्री एम.के. स्टॅलिन, पिनराई विजयन, सिद्धरामय्या, रेवंत रेड्डी, ममता बॅनर्जी आणि इतर अनेक नेत्यांनी या घटनेचा निषेध नोंदवून सरन्यायाधीशांशी ऐक्य व्यक्त केले. यानंतर सुप्रीम कोर्ट बार असोसिएशन (एससीबीए) ने किशोरविरुद्ध फौजदारी अवमान कारवाई करण्यासाठी याचिका दाखल केली. 16 ऑक्टोबर रोजी वरिष्ठ वकील विकास सिंग यांनी ही बाब न्यायाधीश सूर्य कांत यांच्या खंडपीठासमोर मांडली. त्यांनी सांगितले की, भारताचे ॲटर्नी जनरल यांनी अवमान कारवाईस मंजुरी दिली आहे. सॉलिसिटर जनरल तुषार मेहता यांनीही या मागणीला पाठिंबा दर्शवला. मात्र, न्यायालयाने अवमान कारवाईबाबत काही शंका व्यक्त केल्या. त्यांनी विचारले की, या प्रकरणावर कारवाई केल्यास ते पुन्हा चर्चेत येईल का? तसेच, सरन्यायाधीश गवई यांनी स्वतः या घटनेवर कोणतीही कारवाई न करण्याचा निर्णय घेतल्याचे नमूद करून, न्यायालयाने ही बाब 'स्वाभाविकरीत्या संपुष्टात येऊ द्यावी' असे सुचवले.

'एमपीएससी' राज्यसेवा पूर्व परीक्षेत अभूतपूर्व गैरहजेरी...

नागपूर : एमपीएससी राज्यसेवा परीक्षेच्या अभ्यासक्रमात मोठा बदल झाला असून, मुख्य परीक्षा 2025 पासून वर्णनात्मक स्वरूपाची झाली आहे. या नवीन पद्धतीत एकूण 9 पेपर घेण्यात आले असून या बदलाची अंमलबजावणी 2025 पासून झाली आहे.

मुख्य परीक्षेतील भाषा विषयाचे गुण अंतिम निकालात समाविष्ट न होता ते फक्त पात्रता म्हणून असतील. 9 नोव्हेंबर 2024 रोजी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची (एमपीएससी) राज्यसेवा पूर्व परीक्षा 385 जागांसाठी घेण्यात आली. या परीक्षेसाठी 175516 अर्ज आले आहेत, जे मागील वर्षीच्या तुलनेत कमी असले तरी स्पर्धा वाढल्याचे दर्शवते. मात्र, 9 नोव्हेंबरला झालेल्या परीक्षेच्या हाती आलेल्या माहितीनुसार राज्यभरातील प्रत्येक केंद्रांवर अर्जदारांपैकी केवळ 50 टक्केच उमेदवार उपस्थित असल्याचे चित्र आहे. अभ्यासक्रमातील बदलाचा हा फटका असल्याचे बोलले जात आहे. उदाहरण म्हणून पहिले असता नागपूर जिल्ह्यातून 8700 उमेदवारांनी अर्ज केले होते. त्यापैकी पहिल्या पेपरला केवळ 4939 तर दुसऱ्या पेपरल 4878 उमेदवार उपस्थित होते. तर छत्रपती संभाजीनगर येथील परीक्षा केंद्रावर 14 हजार 694 अर्जदार विद्यार्थ्यांपैकी केवळ 7 हजार 546 विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत दांडी मारली. राज्यातील पूरस्थितीमुळे 28 सप्टेंबर रोजी होणारी 'महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित पूर्व परीक्षा 2025' पुढे ढकलली होती. परीक्षेच्या काही तास अगोदर आयोगाने याचे परिपत्रक काढले होते. परीक्षा देणाऱ्या उमेदवारांकडून वारंवार मागणी केली जात होती पण आयोगाने त्यावर काहीही निर्णय घेतला नव्हता. त्यानंतर राज्य सरकारच्या मध्यस्थिने परीक्षा पुढे ढकलत ती 9 नोव्हेंबरला घेण्यात आली.

या परीक्षेमध्ये राज्यभरातून 1 लाख 75 हजार 516 उमेदवारांनी अर्ज केले होते. तर नागपूर जिल्ह्यातून 8700 उमेदवारांनी अर्ज केले. मात्र, परीक्षेमध्ये 3761 उमेदवार अनुपस्थित होते. यंदा परीक्षा पद्धतीमध्ये बदल करण्यात आला आहे. राज्यसेवा मुख्य परीक्षा आता वर्णनात्मक स्वरूपाची होणार आहे. केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या धर्तीवर ही परीक्षा होणार आहे. त्यामुळे पूर्व परीक्षेला अनेक उमेदवारांची अनुपस्थिती होती असाही अंदाज व्यक्त केला जात आहे.

नागपूर विमानतळावर हाय अलर्ट घोषित !

मुंबई : दिल्लीत सोमवारी झालेल्या बॉम्बस्फोटानंतर देशभरात जारी करण्यात आलेल्या रेड अलर्टच्या पार्श्वभूमीवर नागपूरच्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर हाय अलर्ट घोषित करण्यात आला आहे. विमानतळावरील सुरक्षा यंत्रणा पूर्णतः सतर्क असून गस्त, तपासणी आणि श्वान पथकांच्या हालचालींना अधिक गती देण्यात आली आहे.

अधिक तपासणी आणि सुरक्षा तपशीलामुळे चेकइन आणि बोर्डिंग प्रक्रियेस अधिक वेळ लागू शकतो. त्यामुळे विमानतळ प्राधिकरणाने प्रवाशांना उड्डाणाच्या नियोजित वेळेच्या किमान दोन तास आधी पोहोचण्याचा सल्ला दिला आहे. तसेच, बॅगेज आणि ओळखपत्र तपासणीसाठी आवश्यक कागदपत्रे तयार ठेवावीत, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

सीआयएसएफ आणि श्वान पथके सतर्क

सुरक्षा दलांच्या क्विक रिॲक्शन टीम्स सतत गस्त घालत असून, संशयास्पद हालचालींवर बारकाईने लक्ष ठेवले जात आहे. श्वान पथकांचे सतत चेकिंग सुरू आहे. विमानतळावर प्रवेश करणाऱ्या प्रत्येक वाहनाची व व्यक्तीची काटेकोर तपासणी केली जात आहे.

विमानतळ परिसरात सीआयएसएफ आणि स्थानिक पोलिस दलाच्या संयुक्त पथकांनी सुरक्षा व्यवस्थेचा आढावा घेतला. धावपट्टी आणि हँगर परिसरात गस्त वाढवली. हँडबॅग्स आणि लगेजची टर्मिनल एरियात प्रवाशांच्या तपासणी, तर बाह्य परिसरात पार्किंग आणि आगमन व निर्गमन रस्त्यांवर वाहन तपासणी तीव्र करण्यात आली आहे.

वाचकांना आवाहन

दैनिक बहुजन सौरभची नागपूर शहरात सतत मागणी वाढत आहे. आपल्या घरी जो पेपर देतो. त्यांच्याकडे दैनिक बहुजन सौरभची मागणी करावी. आमच्या वर्तमानपत्राची स्वतंत्र अशी कोणतीही वितरण व्यवस्था नाही. दैनिक बहुजन सौरभ नागपूर शहरात सर्वच पेपर विक्री केंद्रावरती उपलब्ध आहे. याची वाचकांनी नोंद घ्यावी.

मुख्य संपादक
दैनिक बहुजन सौरभ

“ रागाला जिंकण्याचा एकमेव उपाय - मौन ! ”

बहुजन सौरभ

संपादकीय

लाल किल्ला धमाका : सामाजिक विषमता आणि संविधानाची खिल्ली

दिल्ली लाल किल्ला बॉम्बस्फोटातून स्पष्ट होते की सामाजिक विषमता आणि धार्मिक द्वेषामुळे भारतीय संविधानाच्या मूलभूत तत्त्वांना गंभीर बाधा पोहोचत आहे. भारतीय संविधानाने प्रत्येक नागरिकाला धर्म, वर्ण, जाती आणि क्षेत्रावरून समानतेचा अधिकार दिला आहे आणि सामाजिक समरसता, एकात्मता यावर जोर दिला आहे. मात्र, या घटनेतील आरोपींना मुख्यत्वे मुस्लिम समाजातील लोकांवरच लक्ष केंद्रित झाल्यामुळे, एक विशिष्ट धार्मिक समुदायावर देशद्रोहितेचे आणि दहशतवादाचे आरोप वाढणे हे संविधानाच्या समतेच्या तत्त्वाला विरोधी आहे. धार्मिक आधारावर समाजाला वेगळे करणे, विशिष्ट समुदायाला एकसंध समाजातून वेगळे वाटणे आणि सरकार किंवा तत्सम संघटनांद्वारे धर्माधारित धारणा पसरवणे, हे सामाजिक विषमतेला प्रोत्साहन देणारे आहे. यामुळे समाजाच्या अनेक भागांमध्ये अविश्वास, तणाव आणि भेदभाव वाढतो, ज्यामुळे देशातील धार्मिक आणि सामाजिक सौहार्दाला धोका निर्माण होतो. अशा परिस्थितीत संविधानाचा उद्देश सर्वांमध्ये समानतेवर आधारित न्याय मिळवणे, बाधित होते. आरएसएससारख्या संघटनांवर आणि त्यांच्याद्वारे प्रचारित केलेल्या निळ्या धोरणांवर आरोप आहे की ते मुस्लिम समुदायाचा देशी चेहरा लपवून, दहशतवाद आणि देशद्रोह यांचे ज्याच्यावर आरोप करतात, तो प्रामुख्याने मुस्लिम समाजच असावा या दिशेने समाजाला वाटाड्या करतात. त्यामुळे सामाजिक विषमता आणि धार्मिक द्वेष यांचे वातावरण तयार होते, ज्यामुळे राष्ट्रीय एकात्मतेला आणि संविधानाच्या समताधिकार तत्त्वाला प्रचंड धोका निर्माण होतो. या प्रकारांनी संविधानाच्या प्रजासत्ताक तत्त्वांची खिल्ली उडते, जेथे प्रत्येक नागरिकाला न्याय, स्वातंत्र्य आणि सुरक्षितता मिळणे हे गरजेचे आहे. ही घटना स्पष्ट करते की, जर समाजात धार्मिक द्वेष आणि विषमता वाढवल्या गेल्या, तर संविधानाने दिलेल्या समानतेच्या हक्कांचा कळस भंग होऊ शकतो आणि देशातील नागरिकांमध्ये भेदभाव, हिंसा आणि गैरन्याय्यवृत्ती पसरू शकते. म्हणूनच, संविधानाच्या या प्रकारच्या बाधेला थांबवण्यासाठी सर्व स्तरांवर न्याय, पारदर्शकता, सामाजिक समरसता आणि सर्व धर्मांमध्ये समभाव यावर कठोरपणे काम करणे आवश्यक आहे. अशा घटनांवर आधारित समाजाला एकत्र घेऊन जाणे आणि न्यायसंगत उपाययोजना करणे हा संविधानाचे संरक्षण करण्याचा मार्ग आहे. सामाजिक विषमता आणि धार्मिक द्वेष वाढवण्याचा एक धोका देखील लक्षात येतो ज्यात खास करून आरएसएससारख्या संघटनांचा उल्लेख होतो. आरएसएसचे कट कारस्थान किंवा षडयंत्र यामध्ये मुस्लीम समुदायाला देशद्रोही किंवा दहशतवादी म्हणून चित्रित करून, सामाजिक वातावरणात कटुता निर्माण करण्याचा प्रयत्न दिसू शकतो. अनेक उदाहरणे म्हणजे पूर्वीच्या अनेक दहशतवादी प्रकरणांमध्ये आरोपी मुस्लिम असल्यानंतर त्यांवर केंद्रित खाजगी व सार्वजनिक धोरणे आणि माध्यमांच्या कव्हरेजमध्ये एक प्रकारची पक्षपाती वृत्ती दिसते, ज्यामुळे सामाजिक एकात्मता बिघडते. या पार्श्वभूमीत आरएसएस आणि त्याच्या सत्ताधाऱ्यांकडून मुस्लिम समुदायाचा देशी चेहरा लपवण्याचा प्रयत्न होतो, जे सामाजिक एकत्रतेला विरोध करणारे आणि विषमता वाढवणारे आहे. एकीकडे या स्फोटांमुळे देशाच्या सुरक्षेची गरज अधोरेखित झाली आहे, तर दुसरीकडे मुस्लीम समुदायाचा सर्वसामान्य नागरिक म्हणून एखाद्या गुन्ह्याशी असंबंधित असतानाही त्यांना केवळ धर्माच्या आधारावर संशयित करण्याचे आरोप तसेच न्यायाने नकारात्मकपणे लपवण्यात येणे, सामाजिक विषमता आणि धर्माधारित द्वेष वाढवतो. यामुळे समाजात धार्मिक अविश्वास व विद्वेष निर्माण होतो, दिल्ली लाल किल्ला बॉम्बस्फोटातील आरोपी डॉ. उमर मोहम्मद आणि त्याचे सहकारी हे पुलवामा आणि फरीदाबाद येथील दहशतवादी नेटवर्कशी संबंधित असून, ते जैश-ए-मोहम्मदशी निगडीत आहेत. उमर पेशाने डॉक्टर असूनही त्याने आणि त्याच्या सहकाऱ्यांनी या स्फोटाचा आत्मघाती कारवाई म्हणून वापर केला. या आरोपींमध्ये मुस्लिम पत्रकार, डॉक्टर आणि सामाजिक लोकांचा समावेश आहे, जे दहशतवादी क्रियाकलापांमध्ये सामील झाले. या आरोपींच्या पकडीत येण्यामागे सुरक्षेच्या दृष्टीने इंटेलिजन्स फेल्युअर आणि आधीच्या स्फोटात आरोपी न सापडण्याचा मोठा प्रश्न निर्माण झाला आहे. पूर्वीच्या कित्येक दहशतवादी हल्ल्यांमध्ये आरोपी विविध कारणांमुळे दूर रहात आले, त्यात सुरक्षाबळांची चूक, तथ्यांची लपवणूक आणि धोरणात्मक अडथळे होते. धार्मिक आधारावर आणि विशेषतः मुस्लिम असण्यावरून या आरोपींना टार्गेट करणाऱ्या धोरणांवर चर्चा होत आहे. कारण काही संघटनांमध्ये दहशतवादी कारवायांमागे मुस्लिम समुदायाचाच दोष घेऊन त्याचा देशभरात धार्मिक द्वेष निर्माण करण्याचा प्रयत्न होत असल्याचे मानले जाते. यामागे काही हिंदू राष्ट्रवादी संघटना आणि त्यांचा मुस्लिम विरोधी नाट्यात्मक मसका प्रसिद्ध झालेला आहे. यामुळे मुस्लिम समुदायाचे देशद्रोही किंवा दहशतवादी असे चित्र सरकारकडून किंवा काही माध्यमांद्वारे सादर केले जात असल्याचा आरोपही आहे. पूर्वीच्या स्फोटांमध्ये आरोपी सापडले नाहीत हे या गुंतागुंतीच्या सुरक्षा, राजकीय भीषण कार बॉम्बस्फोटात 10 जणांचा मृत्यू झाला आणि अनेक गंभीर जखमी झाले. हा स्फोट राजकीय आणि सुरक्षा संदर्भात प्रचंड हादरवणारा ठरला आहे. स्फोट इतका शक्तिशाली होता की लाल किल्ल्याजवळील परिसराची काचं फुटली, जवळच्या वाहनांना आग लागली आणि परिसरात तणाव निर्माण झाला. या घटनेमुळे देशभरात संतापाची लाट उसळली असून सुरक्षा यंत्रणा आणि सत्ताधारी यांच्यावर प्रश्नचिन्ह उभे राहिले. ■ ■

भारतातील नेतेगिरी आणि देशाचे भविष्य

प्राध्यापकांचे मुख्य काम अध्यापन, लेखन आणि संशोधन हे असले तरी काही प्राध्यापक राजकारणात सुद्धा पडतात. हेन्री किसिंजर हे विद्यापीठात प्राध्यापक होते. नंतर ते अमेरिकेचे परराष्ट्र मंत्री बनले. त्यांचे मंत्रीपद गेल्यानंतर ते पुन्हा विद्यापीठात अध्यापन करू लागले. बराक ओबामा अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष बनण्याआधी विद्यापीठात होते. राष्ट्राध्यक्ष पदाची कारकीर्द संपल्यानंतर ते पुन्हा विद्यापीठात रूजू लागले.

पत्रकार, लेखक व संपादक असलेले बोरिस जॉन्सन हे लंडनचे महापौर आणि नंतर इंग्लंडचे प्रधानमंत्री झाले होते. त्यांचे मंत्रीपद गेल्यानंतर ते पुन्हा स्तंभ लेखन करू लागले. त्यावेळी त्यांना 'प्रधानमंत्री पद गेल्यानंतर वृत्तपत्राच्या कचेरीत आता कसे वाटते?' असा प्रश्न विचारला असता ते म्हणाले; 'याच कचेरीने माझे प्रधानमंत्री पद घालवले आहे. याच्या एवढे शक्तिशाली पद अन्य कोणतेही नाही!' शिक्षक व पत्रकारांनी राजकारणात येऊ नये असे नाही. पण कोणीही राजकारण हा आपला व्यवसाय समजू नये. भारतात मात्र राजकारण हाच आपला व्यवसाय आहे; असे समजून नेतेगीरीचा धंदा करणारे आहेत. अमेरिका व युरोपात उच्च राजकीय पदाइतकेच महत्त्व वृत्तपत्राचे संपादक, विद्यापीठातील प्राध्यापक व संशोधकांना असते. तिकडे हे सगळे कामे सारखेच महत्त्वाचे समजले जातात. एखादे राजकीय पद मिळाले म्हणजे; आपले हात जणू काही आभाळाला टेकले; असे त्यांना वाटत नाही आणि लोकही तसे समजत नाही. राजकारणातील उच्च पदस्थ राजकीय नेत्यांची मुले कुठल्यातरी साध्या कंपनीत काम करतात; त्यांनाही त्याचे काही वाटत नाही. बराक ओबामा आठ वर्षे अमेरिकेचे अध्यक्ष होते. पण मालिया व साशा या त्यांच्या दोन्ही मुली राजकारणाकडे ढुंकूनही पहात नाही. त्या दोघीही आपल्या आवडीच्या क्षेत्रात काम करतात. अमेरिकन राष्ट्राध्यक्षाच्या मुली आपल्या शेजारी बसून काम करताहेत; याचेही कोणाला काही वाटत नाही. काम कोणत्याही क्षेत्रातले असो सारखेच महत्त्वाचे आहे. पत्रकारिता, अध्यापन व संशोधन कार्याला इतर देशांमध्ये एक वेगळेच वलय आहे. केंब्रिजमधल्या स्कॉलरला तर इंग्लंडच्या एखाद्या मंत्र्यांपेक्षाही जास्त प्रतिष्ठा आहे. भारतात मात्र याच्या उलट परिस्थिती आहे. बदनाम झालेले राजकीय नेते सुद्धा आपल्या परिवारातील सर्वच सदस्यांना राजकारणात आणतात. राजकीय पद म्हणजे आपली वडिलोपार्जित जहांगिरी समजतात. इ.स. 1991-92 मध्ये पी. व्ही. नरसिंह राव भारताचे प्रधानमंत्री बनले होते; त्यावेळी डॉ. मनमोहन सिंग अर्थमंत्री होते. त्यावेळी त्यांनी संसदेत पहिल्यांदाच सादर केलेला अर्थसंकल्प सभागृहात संमत झाला. खाजगीकरण, उदारीकरण आणि जागतिकीकरण (खाउजा) हे आर्थिक धोरण त्यावेळी स्वीकारले गेले. या धोरणाच्या विरोधात त्यावेळी देशात बराच कल्लोळ झाला होता. त्यामुळे सरकारने 'देशाची अर्थव्यवस्था सुधारण्यासाठी फक्त तोट्यात चालणाऱ्या सरकारी कंपन्याच विकल्या जातील'; अशी भूमिका जाहीर केली होती. थोड्याच कालावधीत कल्लोळ शांत झाला आणि सरकारी कंपन्या खाजगी होऊ लागल्या. जागतिकीकरणामुळे विदेशी कंपन्या भांडवल गुंतवणूक करू लागल्या. इ.स. 2014 पासून भाजप मोदीचे सरकार सत्तेवर आहे. त्यांनी नफ्यात चालणाऱ्या अगदी नवरत्न समजल्या जाणाऱ्या सरकारी कंपन्या विकून टाकल्या. त्यामुळे आज जवळजवळ सर्वच सरकारी कंपन्या, उपक्रम, महामंडळे खाजगी भांडवलदारांच्या घशात गेल्या. त्यामळे आता कंपन्यांमध्ये व शासकीय कार्यालयात सुद्धा अधिकृत नोकऱ्यांऐवजी कॉन्ट्रॅक्ट पद्धतीने काम सुरू झाले. परिणामतः कामगार कायदे, किमान वेतन, कामाचे तास, रजा, बोनस, महागाई भत्ता, घरभाडे... या सर्व गोष्टी देशातून गायब झाल्या. आता युवा वर्ग नोकरीसाठी वणवण भटकत आहे. उच्च शिक्षित मुलांना चपराशाच्या वेतनात सालगड्या प्रमाणे राबवून घेतले जात आहे. आज देशात जी परिस्थिती आहे; ती भविष्यात येणार; असे गृहीत धरून त्यावेळी कल्याण शहरात डी. डी. राऊत यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या जाहीर सभेत मी त्या 'खाउजा' अर्थसंकल्पाचे 'पोस्ट मार्टम' करणारे भाषण केले. इ.स. 1991-92 मध्ये मी ठाणे जिल्ह्यातील कल्याणला रहात होतो. त्या भाषणात या सर्व परिणामांचा इशारा दिला होता. इयत्ता सहावीच्या पाठ्यपुस्तकात एक पाठ होता; 'व्यापारी म्हणून आले आणि राज्यकर्ते बनले'; त्या इतिहासाची पुनरावृत्ती होण्याचे भविष्य त्यावेळी वर्तवले होते. आज इंग्रज नाही, पण हा देश भांडवलदारांच्या कब्जात गेला. याचे आजच्या पीढीला परिणाम भोगावे लागत आहेत. यापुढे आणखी बिकट परिस्थिती येणार आहे.

प्रा. डॉ. भीमराव गोटे
9822235029

ते सहन करण्याची सर्व देशबांधवांना शक्ती मिळो! अशी इच्छा बाळगण्या पलिकडे काहीच करता येत नाही; याचेच दुःख वाटते. त्यावेळी मात्र आम्ही दुकःख करीत न बसता आमच्या परिने प्रयत्न केले. पण अपेक्षित यश मिळू शकले नाही. त्यावेळी ठाणे जिल्ह्यातील सेवासदन शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय उल्हासनगरमध्ये माझ्या नोकरीला जेमतेम दोन वर्ष झाले होते. प्राचार्यांनी मला राजकारणात पडू नये; अशी ताकीद दिली होती. तरी त्या 'खाउजा' आर्थिक धोरणाच्या पार्श्वभूमीवर आम्ही 'नेटीव पीपल्स पार्टी' हा राजकीय पक्ष स्थापन केला. डी. डी. राऊत (पक्षाध्यक्ष), प्रा. गोटे (प्रमुख महामंत्री), के. जी. पाटील, आबासाहेब विजय विसपुते, हरीश यादव, गिरजाकांत उपाध्याय, भानुमती बेन गड्डा, दामुअण्णा ठाकरे,... आणि इतर अनेक दिग्गज पदाधिकारी व कार्यकर्ते कार्यरत होते.

'जातीवाद ना धर्मवाद; हमे चाहिये राष्ट्रवाद' 'भारतातील शिक्षक आणि पत्रकारांनो एक व्हा.' असे नारे देऊन नागरिकांना आवाहन करण्यात आले होते. लोकांचा प्रतिसाद पाहून त्या वयात आम्हाला बराच हुरूप आला होता. आम्ही 'स्वदेशी राष्ट्रवाद' या तत्वास अनुसरून पक्षाचे धोरण ठरविले होते. लहान लहान राज्यांची

संकल्पना मांडली होती. 'नेटीव पीपल्स पार्टी' हा शिक्षक व पत्रकारांचा पक्ष व्हावा; असे आम्हाला वाटत होते. पण ज्या शिक्षकांनी व पत्रकारांनी राजकारणात यायला हवे त्या पत्रकारांनी पक्ष कार्यक्रमाच्या बातम्या सुद्धा छापू नये; याचे आम्हाला व लोकांना आश्चर्य वाटत होते. त्यावरून या देशात सगळे कसे नियोजनबद्ध कारस्थान चालते; हे लक्षात आले. पण इथले लोक तसा विचार करीत नाही. कारण येथे विचार करायला लावणारे शिक्षण देण्याऐवजी घोकंपट्टी करून टक्केवारी मिळवण्याचे शिक्षण दिले जाते. संपूर्ण महाराष्ट्रातील शिक्षक, प्राध्यापक, लहान मोठे पत्रकार, संपादक, मालक व चालक या सर्वांना सोबत घेऊन हा पक्ष शिक्षक व पत्रकारांचा व्हावा; असे वाटत होते. तसे त्यांना जाहीर आवाहन करून महाराष्ट्रातील लहान मोठ्या वृत्तपत्राच्या सर्व पत्रकार व संपादकांशी व्यक्तीगत पत्रव्यवहार केला. या देशातील भ्रष्टाचार खणून काढणारी मोहीम सुरू करून एकाच दिवशी तीन भ्रष्ट इन्स्पेक्टरांना 'रंगेहाथ' पकडण्याची मोहिम पार पाडली. पण वृत्तपत्रात बातमी नाही. पत्रकारांनी आमच्या कार्याला सोयीस्कर पणे टाळले होते. 'स्वदेशी राष्ट्रवाद' हा आमच्या पक्षाचा नारा. त्यानंतर स्थापन झालेल्या 'स्वदेशी जागरण मंच'ला भरपूर प्रसिद्धी मिळाली; पण आमच्या पक्षाला नाही. त्या वेळी आम्ही सर्वच नोकरी करून पक्षाचे काम करीत होतो. विधान सभा आणि महानगरपालिकांच्या निवडणुकीत भाग घेतला. पण या देशातले ना शिक्षक व प्राध्यापक आले, ना पत्रकार. 'राजकारण हे चांगल्या लोकांचे नाही; हे इथल्या लोकांनी विशेषतः पत्रकारांनी सिद्ध केले. पण त्याचे परिणाम तर भोगावेच लागतील. आज इंजिनिअरिंगच्या पदव्यांना सुद्धा काही किंमत नाही. अशा पदव्या घेऊन युवा वर्ग नोकरीसाठी भटकत आहेत. काही पंधरा वीस हजारात खाजगी कंपन्यात सालगड्याप्रमाणे राबत आहेत. हा परिणाम आहे खाउजा धोरणाचा. आज 2014 पासून 'ना खाउंगा और ना खाने दुंगा'; असे सांगून सत्तेत आलेले; '.. मै खुद खिलाउंगा.' असे धोरण राबवित आहेत. 'राजकारण हे चांगल्या लोकांचे काम नाही.' 'शहाण्याने कोर्टाची पायरी चढू नये.' असे म्हणणारे लोक स्वतःला फारच सज्जन समजत असावेत; असे वाटते. असे वाक्प्रचार आपल्या देशात रूढ झाले. लोक सहज बोलून जातात; तेव्हा माझ्या मनात काही प्रश्न निर्माण होतात. कोर्ट काय मूर्ख व बदमाश लोकांसाठीच आहे का? शहाणे जर कोर्टात गेले तर त्यांना न्याय मिळतच नाही का? शहाण्यांनी मुकाट्याने अन्याय, अत्याचार सहन करीतच जगावे का? राजकारण फक्त गुंड, मवाली, बदमाश, भ्रष्टाचारी लोकांचेच काम आहे का? कुठे चालला आमचा देश? आपल्या देशातील भ्रष्ट राजकारणी लोक जेंव्हा बदनामीचा कळस गाठतात; तेंव्हा ते एखाद्या प्राध्यापकास, संशोधकास किंवा मागासवर्गातील स्वच्छ प्रतिमा असणाऱ्या व्यक्तीस राष्ट्रपती करतात. इतकेच नाही तर लोकप्रिय हिरो-हिरोईन, गायक, क्रिकेटर अशा लोकांना सुद्धा सामील करून घेतात. जणू काही त्या संसदेत नृत्य, गायन, क्रिकेट... ओबीसी करिता समान अधिकाराचा मुद्दा जेव्हा उपस्थित झाला होता; तेव्हा टिळकाचे बाळ रडत रडत म्हणाले होते; 'कुणब्यांना संसदेत काय नांगर चालवायचे आहेत?, कुंभारांना काय मडके घडवायचे आहेत?,..' असे अपवाद विक्रम सुद्धा याच देशात घडू शकतात. ज्यू असलेल्या आईन्स्टाईनला इस्त्राइलने अध्यक्ष होण्याची ऑफर दिली होती. पण 'मी त्या पदाला पात्र नाही आणि माझे काम वेगळे आहे'; असे सांगून आईन्स्टाईनने ते पद नाकारले. हा इंग्लंडमध्ये मात्र न्यूटनला महत्त्वाचे पद दिले होते; पण ते त्याच्या क्षेत्राशी संबंधित होते. अमेरिकेत एखादा प्राध्यापक राष्ट्राध्यक्ष होऊ शकतो; हे खरे असले तरी ते सहज सोपे नाही. असे असले तरी अमेरिकेचा राष्ट्राध्यक्ष होण्यासाठी तशा प्रकारची राजकीय पार्श्वभूमी असणे वा अमाप पैसा असण्याची गरज नाही; हे विशेष. आपल्या देशात राजकीय पार्श्वभूमी, अमाप पैसा आणि विशिष्ट जात असेल तरच राजकारणात यशस्वी होता येते. आमच्याकडे यापैकी काहीच नव्हते. भारतातील डॉ. श्रीनिवास ठाणेदार अमेरिकेत खासदार झाले. पण ते भारतात असते; तर खासदार होऊ शकले असते का? हा प्रश्न आहे. आपल्या देशातील राजकीय आखाडे बंदिस्त झालेले आहे. बाहेरच्या माणसाला त्यात प्रवेश करताच येत नाही. ते विशिष्ट वर्गासाठीच आरक्षित आहेत. असे दिसून येते. वास्तविकतः आपला देश युरोप, अमेरिकेच्याही फार पुढे होता. इतिहास (वेदकालीन नव्हे) अभ्यासला तर लक्षात येईल की; बुद्धाच्या व सम्राट अशोकाच्या काळापासून आपल्याकडे आदर्श राजकारणाची उदाहरणे आहेत. इतकेच नाही तर; डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, पंजाबराव देशमुख, मधू दंडवते, काकासाहेब गाडगीळ, सी. डी. देशमुख, बॅ. नाथ पैं असे अनेक बुद्धिमान लोक राजकारणात होते. पण त्यावेळी इंग्रज गेले असले तरी त्यांचा प्रभाव होता. मंत्री झालेल्या प्रा. मधू दंडवते यांचा प्राध्यापक पदाची मुलाखत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी घेतली होती. जेथे प्रा. मधू दंडवते यांच्यासारखे विद्वान राजकारणात होते; त्या कोकण प्रदेशात आता किती चिल्लर नेते दिसतात; हे सांगण्याची गरज नाही. आज आमच्या देशाचे राजकारण ज्या टप्प्यावर आता आहे; ते फारच भयावह आहे. हे बदलायला हवे. अन्यथा येणारा काळ आणखी कठीण येणार आहे. याचा विचार आता तरूणांनीच करावा; असे वाटते. कारण हा देश भ्रष्टाचारी, गुन्हेगार, नीच, अपात्र लोकांच्या हातात जात असेल तर त्याची जबाबदारी व परिणाम त्यांनाच भोगावे लागतील. ■ ■

वाचकांचे विचारपिठ

बहुजन सौरभ

महार असणे डॉ. बाबासाहेबांचा अनुयायी असण्याचा मापदंड असेल तर....

महार असणे डॉ. बाबासाहेबांचा अनुयायी असण्याचा मापदंड असेल तर गणेश अक्काजी गवईपासून ते निरंजन उजगरे, पी. जी. गवई, नासीकराव तीरपुडे, नरेंद्र जाधवांपर्यंत अनेकजण केवळ आंबेडकरी विचारधारे विरोधात, आंबेडकरी चळवळीला अस्पृश्य मानत काँग्रेस-भाजपा, शिवसेनेमधून नेहमीच हिंदुत्ववादी विचारधारेचे समर्थक राहिलेत. अनेक साहित्यिक, विचारवंत, नेत्यांनी समरसतेचे शेण खात रेशीमबागेत 61-62 कवायतीही केल्यात. त्या बदल्यात अनेक पुरस्कार, अनेक मानमरातब मिळवलेत. अनेक आंबेडकरी म्हणवणारे नेते रेशीमबागेत उताणे पडून भाजपाच्या कमळाला तथागत बुद्धाचे कमळ म्हणून छाती पीटत आहेत. मोदींच्या विकृत राजकारणाला आंबेडकरी असल्याचे प्रमाणपत्र विकत आहेत. आंबेडकरी विचारधारा जातीवर ठरत नाही. जात नाकारण्यावर आणि समताधिष्ठीत, वैज्ञानिक मानवतावादी असण्यावर ठरते. बौद्ध झाल्यावर आपण जाती नाकारता काय? आपण माणसा-माणसातील जाती, धर्म, लिंगाधिष्ठीत भेदभाव नाकारता काय? आपण देव-माणसांतील नात्यापेक्षा माणसामाणसांतील समताधिष्ठीत नाते स्विकारता काय? आपण लोकशाहीवादी आहात काय? आपण संविधानात्मक व्यवस्था स्वीकारता काय? आपण अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य मानता काय? आपण तसे असल्यास आपण दलित अथवा महार नसलात तरी आंबेडकरवादीच होय! ■ ■

- जयवंत हिरे

रक्षकच झाले भक्षक
मग न्याय कसा मिळणार...?

महाराष्ट्रातील सातारा जिल्ह्यातील फलटण येथील उपजिल्हा रुग्णालयात कार्यरत असलेल्या एका गरीब शेतकरी कुटुंबातील हुशार व कर्तव्यदक्ष महिला डॉक्टरने पोलिसांच्या मानसिक आणि शारीरिक छळाला कंटाळून आत्महत्या केल्याची धक्कादायक घटना घडली आहे. या घटनेने संपूर्ण महाराष्ट्रात खळबळ उडाली असून लोकांमध्ये प्रचंड संतापाची लाट आहे. परंतु पोलिस, महिला आयोग आणि सरकार या घटनेबाबत फारसे गंभीर दिसत नाहीत. आता तर ही आत्महत्या नसून हत्या असल्याची चर्चा माध्यमे आणि सोशल मीडियावर जोरात सुरू आहे. मात्र या प्रकरणात खरोखर न्याय होईल का, हा यक्षप्रश्न निर्माण झाला आहे. कारण अलिकडे सर्वच यंत्रणा भ्रष्टाचाराने पोखरलेल्या दिसतात. काही मोजक्याच प्रामाणिक अधिकाऱ्यांचा अपवाद वगळता, बहुतांश जण आपली जबाबदारी प्रामाणिकपणे पार पाडताना दिसत नाहीत. सरकार, पोलिस आणि न्यायव्यवस्थेच्या जबाबदाऱ्या व वास्तव केंद्र आणि राज्य सरकारांची जबाबदारी म्हणजे कायदे तयार करणे व अंमलात आणणे, देशाचा कारभार चालवणे, अर्थव्यवस्था हाताळणे, नागरिकांचे संरक्षण करणे, तसेच शिक्षण, आरोग्य आणि पायाभूत सुविधा यांसारख्या अत्यावश्यक सेवा पुरवणे. राष्ट्रीय सुरक्षा सुनिश्चित करणे आणि अंतर्गत शांती व सुव्यवस्था राखणे हेही सरकारचे मूलभूत दायित्व आहे. पोलिस यंत्रणेचे कर्तव्य म्हणजे सार्वजनिक सुव्यवस्था राखणे, कायद्याची अंमल बजावणी करणे, गुन्हे रोखणे, तपास करणे, वाहतूक व्यवस्थापन आणि नागरिकांच्या जीवित व मालमत्तेचे संरक्षण करणे. न्यायव्यवस्थेची जबाबदारी म्हणजे न्याय देणे, कायद्याचा अर्थ स्पष्ट करणे, नागरिकांच्या मूलभूत हक्कांचे रक्षण करणे, सरकार व इतर यंत्रणांवर नियंत्रण ठेवणे, संविधानाचे संरक्षण करणे आणि गुन्हेगारांना शिक्षा देणे. पण आज या सर्व यंत्रणा आपली जबाबदारी प्रामाणिकपणे बजावतात का, हा प्रश्न उपस्थित होतो. काही अपवाद वगळता, या यंत्रणांतील भ्रष्टाचारामुळे गुन्हेगारी, अन्याय, अत्याचार आणि अराजकतेत सतत वाढ होत आहे. महिलांवरील अत्याचार, बलात्कार आणि कौटुंबिक हिंसाचाराच्या प्रकरणांत पोलिसांकडून योग्य तपास होत नाही. उलट आरोपींकडून पैसे घेऊन त्यांना संरक्षण दिले जाते. न्यायालयातही अशा प्रकरणांत पीडित महिलेलाच सिद्ध करावे लागते की तिच्यावर अन्याय झाला आहे; तिच्याच चारित्र्यावर संशय घेतला जातो, ही फार मोठी शोकांतिका आहे. अनेकदा सत्ताधाऱ्यांचा दबाव या प्रकरणांवर दिसून येतो. कारण या प्रकरणांत बऱ्याच वेळा राजकारणी गुंतलेले असतात. त्यामुळे आरोपींना वाचवण्यासाठी पोलिसांवर दबाव आणून प्रकरण दडपून टाकले जाते. फलटण येथील महिला डॉक्टर आत्महत्या प्रकरण या प्रकरणात आरोपींमध्ये पोलिस उपनिरीक्षक आणि एक अभियंता आहेत. त्यांना अटक करण्यात आली असून उपनिरीक्षकास निलंबित केले आहे. मात्र या प्रकरणात अनेक अधिकाऱ्यांचा आणि राजकीय लोकांचा सहभाग असल्याची शक्यता आहे. आत्महत्येपूर्वी डॉक्टरने अनेक तक्रारी करून वरिष्ठ पोलिस व वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना त्रासाबाबत सविस्तर माहिती दिली होती, परंतु त्यांनी त्यावर कोणतीही कारवाई केली नाही.

तसेच आत्महत्येनंतर पोलिसांनी तिच्या कुटुंबीयांना माहिती देण्यापूर्वीच पोस्टमार्टेम का केले? डॉक्टरच्या भावाला उपस्थित राहू का दिले नाही? इन-कॅमेरा पोस्टमार्टेम का झाले नाही? हे प्रश्न चिंताजनक आहेत. त्यामुळे पोलिस यंत्रणा जी रक्षक असावी, तीच भक्षक झाली असे म्हणणे चुकीचे ठरणार नाही. महिला आयोगाची भूमिका वैष्णवी हगवणे प्रकरणानंतर महाराष्ट्रातील महिला आयोगाची भूमिका अत्यंत लाजीरवाणी ठरली आहे. फलटण प्रकरणात आयोगाच्या अध्यक्षा यांनी पत्रकार परिषद घेऊन पीडितेच्या वैयक्तिक आयुष्यावर प्रश्न उपस्थित केले, तिचे चारित्र्यहनन केले. त्यामुळे महिला आयोग खरोखरच महिलांच्या संरक्षणासाठी आहे का, की आरोपींना पाठीशी घालण्यासाठी, असा प्रश्न निर्माण झाला आहे. सारे एकाच माळेचे मणी या प्रकरणात एका माजी खासदाराचे नावही पुढे आले आहे. पीडित डॉक्टरवर आरोपीसाठी खोटे 'फिटनेस सर्टिफिकेट' देण्यासाठी दबाव आणला गेला होता, हे तिने आपल्या तक्रारीत नमूद केले आहे. म्हणजे या प्रकरणात अधिकारी आणि राजकीय लोक गुंतले असल्यामुळे तपास निष्पक्ष व पारदर्शक होईल, याची खात्री राहात नाही. कारण सारे एकाच माळेचे मणी आहेत. रक्षकच भक्षक झाले तर न्याय कसा मिळणार, हा प्रश्न आज अत्यंत महत्त्वाचा ठरतो. या प्रश्नाचे उत्तर मिळवण्यासाठी आता जनतेनेच जागरूक होणे आवश्यक आहे. भ्रष्ट राजकारणी, अन्यायकारी पोलिस, निष्क्रिय निवडणूक आयोग आणि अन्याय्य न्यायाधीश यांना त्यांच्या खुर्च्यावरून खाली खेचण्याची वेळ आली आहे. तेव्हाच सामान्य माणसाला न्याय मिळेल. अन्यथा न्याय, स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता ही तत्त्वे केवळ संविधानाच्या पानांपुरतीच मर्यादित राहतील आणि प्रत्यक्षात अन्याय, भ्रष्टाचार आणि अराजकतेचे साम्राज्य वाढतच जाईल. लोकहो, जागे व्हा, जागृती करा आणि देशाला वाचवा हीच आजची गरज आहे. ■ ■

प्रा. डॉ. एम. आर. इंगळे
मो. 9423429060

अमर क्रांती सेनानी तिलका माँझी

ब्रिटीश तथा इंग्रजाच्या वाढत्या कारवाईमुळे तिलका माँझी सावध व दक्ष होता. 'फूट डालो ओर राज करो' या नितीचा अभ्यास क्रांतीजननायक तिलका माँझीला असल्याने भारतीय समाजात समाजव्यवस्था तथा संथाल परगण्यात 'गुरिला युद्ध' साठी मजबूत संघटना तयार करण्यात तिलका माँझीला यश प्राप्त झाले. सर्वहारा जाती, वर्गसमूहात धर्मसंघटक, आध्यातिमक आस्था टेवणाऱ्या भक्त समूहाला तिलका माँझीने आपल्यावरील होणाऱ्या अन्याय, अतयाचाराविरूद्ध जाणीव करून दिली. अशा सर्व समदुखी भारतीय समाजात संघटीत करून सर्वांना एकत्रित करून आपले स्वप्न एकच ते म्हणजे अन्यायी, अत्याचारी, शोषक अंग्रेजी सत्तेला भारतातून पळवून लावण्याची भाषा बोलू लागला. विदेशी म्हणजे अंग्रेज सरकार ब्रिटीश सरकारच्या विरोधात प्रथम आवाज बुलंद करणारा युवा नेता निडर कोणत्याही दबावाला बळी न पडता भारतीय समाजाला संघटीत तथा संघटना मजबूत करण्याचे श्रेय तिलका माँझीला कळत नकळत जाण्याचे मुख्य कारण म्हणजे 'तिलका माँझीची गुरिल्ला सेना' अंग्रेजी सत्तेला प्रत्यक्ष आव्हान करणारी गुरिल्ला सेनामुळे, ब्रिटीश सरकारला पेच निर्माण झाला. प्रत्यक्ष रणांगणावर ब्रिटीश सेनेचा बोलबाला असतांना तिलका माँझीचे धाडस म्हणजे ब्रिटीश सरकारला खुले आव्हान होते. इंग्रजी हुकूमत ब्रिटीशांच्या कुटनितीला क्रांतीसेनानी तिलका माँझीचा बुलंद आवाज म्हणजे खुलेआम युद्धाला आव्हान होते. निर्धन, असहाय जाती जमाती, गरिब - दरिद्री समाज सदानची जमीन, जंगलचे अधिकार, त्यांच्या शेतजमिनी, जंगलातील रानमेवा, नेसर्गिक साधन संपत्तीवर अंग्रेजांचा म्हणजे ब्रिटीशाचा अधिकार बळजबरीने हस्तगत केला होता. ब्रिटीश तथा त्यांचे अन्याय, अत्याचार करणारे छोटे छोटे अधिकारी बंदुकीच्या टोकावर भिती, निर्माण करून लुटणारे होते. अशा तऱ्हेने न संपणाऱ्या अमानवीय, अमानुषतेच्या वेदना मूळनिवासी आदिवासी महिला, मुलांना, अभयारण्यात, डोंगर पहाडात, नदी - नाले, खोऱ्यात धाक दाखवून दिवस रात्र मानवतेला कलंकीत करणाऱ्या कृत्याविरूद्ध, रणशिंग पुकारणारे, सेनापती म्हणजे शूरवीर, विजयी योद्धा तिलका माँझी होय. संथाल परगण्यात गुप्तपणे अनोळखी टिकाणी सभाद्वारा जनचेतना, जागृती तथा सावध करून ब्रिटीश हुकूमत विरूद्ध स्वातंत्र्याची दिशा दाखविणारा प्रथम योध्द्वा क्रांती जननायक तिलका माँझीचा बुलंद ध्वनी होय. इंग्रजाच्या वाढत्या दमनचक्राला गतीहीन करण्याचे धाडस, नेतृव करून विद्रोहाची पहिली फुकट घालणारा युवक म्हणजे तिलका माँझी होय. युवा नेता तिलका माँझीच्या नेतृतवाखाली भागलपूरच्या जवळील बनचरी जोर नावाच्या स्थानकावर संथाली आदिम समूह तथा सर्वहारा समाजातील लोकांचा समूह संघटीत होउन संघटीतरित्या भारताच्या स्वातंत्र्याची प्रथम सुरूवात करण्यात यश प्राप्त झाले. या घटनेमुळे ब्रिटीश सरकार घाबरले. तिलका माँझी, जनक्रांती नायकाच्या आव्हानाला तोंड देण्यासाठी ईस्ट इंडीया कंपनी असहाय असून असमर्थता दाखविली. प्रथमच ब्रिटीश सरकारची सेना समस्त 1767 मध्ये कालभूमी, मानभूमी, बाकुडा तथा झाडग्राम मल्लभूमी इत्यादी ठिकाणी 'चुहाड विद्रोह' चा सामना करण्यात व्यस्त होती. दुसरे असे की, इ. स. 1771 मध्ये त्याच परिसरात 800 लोकांची एक नवी सेनाची स्थापना करण्यात आली. वारेन हेस्टिंग यांना जंगल तराई परिसराचा मिलीटरी गव्हर्नर म्हणून पाटविण्यात आले. परंतु प्रत्यक्ष युद्ध न करता ''फुट डालो ओर राज करो'' या नितीचा वापर केला. तिसरे असे की, इ. स.1773 मध्ये एक अंग्रेज अतिशय उतसाही युवक अगस्टस् क्लीन लेंड यांना अधिक्षक म्हणून राजमहल क्षेत्राचा पदभार सोपविला. यांनी 9 महिन्यात फेरफटका मारून सदरील क्षेत्रातील 47 पहाडी, घोर अरण्यातील गावांतील मुखिया सरदारांना ना इंगज शासनाच्या अधिपत्याखाली समर्थन करण्यासाठी लोकांना आकर्षित करण्याचे कार्य केले. ब्रिटीश सरकारच्या वतीने लाभ प्रलोभने देऊन देण्याच्या उद्देशाने सरदार, नायब तथा साधारण शिपाई पदाची स्थापना करून त्यांना रू. 10, रू. 5, रू. 2, याप्रमाणे नियुक्ती करण्यात यशस्वी झाला. अशातऱ्हेने सदर परिसरातील जवळपास 1300 लोकांची पदस्थापना करून ब्रिटीश सरकारला आकर्षित करून स्वतःची पाटराखण केली. या निमसरकारी सेवेत फक्त पहाड अभयारण्यात राहणाऱ्या काही जमातीचे वर्ग समूहाचे लोक तिलका माँझी सोबत राहून ब्रिटीश सरकार विरूद्ध बंड करायला तयार झाले. जे लोक जननायक तिलकासोबत होते. त्यांच्यावर कर वसुलीचा फटका बसला. पहाडात, डोंगरखोऱ्यात राहणाऱ्यांना सोडून उर्वरित लोकांकडून जबरदस्तीने कर वसुल केला जात होता. जनक्रांतीनायक तिलका माँझीने कर वसुली विरोधात निर्दशने करून जोरदार विरोध केला. अगस्तस क्लीवहेंड यांनी जननायक क्रांतीवीर तिलका माँझीला पकडून टार मारण्याचा विचार करीत होता. परंतु तिलका माँझीला पकडणे तेवढे सोपे नव्हते. गुरिल्ला युद्धात तिलका माँझीची सेना सावध तथा जागृत होती. ब्रिटीश सेनेला तिलका माँझीची सेना वरचढ असून अनेकदा गुरिला युद्धात पराभव केलेला होता, त्यामुळे ब्रिटीश सेनेची दाणादाण उडाली होती. ब्रिटीश सेनेला फार मोठा धक्का बसला. त्यामुळे क्लीन लेंड बदला घेण्याच्या भावनेने क्रोधीत झाला होता. अभयारण्यात, डोंगर-पहाडात तिलका माँझीची सेना समोरासमोर हल्ला करून ब्रिटीश सेनेला मार खावा लागत असून सेनेची हानी होत होती. गुरिल्ला युद्धात अभयारण्यात क्रांतीवीर तिलका माँझीला परास्त करणे ब्रिटीश सेनेला फार मोठे आवाहन होते. अगस्तस क्लीवहेंड यांनी एकाचवेळी विविध ठिकाणी हेबर, मोटेल, गेब्रिल, छीलर, ऑस्टिकार आणि मिरफोर्ड च्या नेतृवात हल्ला करण्यात आला. त्यावेळी जनक्रांती नायकाच्या सेनेने इंग्रजी सेनेचा धुव्वा उडविला. इंग्रजी सेनेला फार मोठा धक्का बसला त्यामुळे त्यांची हानी झाली. या युद्धात घोर अभयारण्यात धनुष्यबाण तथा गुलेरच्या अचुक माऱ्यामुळे ब्रिटीश सेना परास्त झाली आणि फार मोठे नुकसान झाले. युवा क्रांती जननायक तिलका माँझी मारगोच्या नेतृत्वात तेलिया गढी आणि कहलगांव येथील खजिना लुटण्यात फार मोठा लाभ झाला. तेव्हा जनक्रांतीनायक तिलका माँझीने गरीब, असहाय तथा गरजू लोकांना वाटून दिला. कोणत्याही प्रकारचा भेदभाव न करता मदतीचा हात सदैव लोकांच्या विकासासाठी, कल्याणसाठी तयार असायचा. ब्रिटीश सरकार संथाल तथा उर्वरित निरपराध लोकांवर अन्याय, अत्याचार व जबरदस्तीने कर वसुली विरोधात युवा नेता तिलका माँझीने उलगुलान पुकारले. स्वातंत्र्याच्या, भारतमातेला ब्रिटीशांच्या गुलामगिरीतून मुक्त करण्यासाठी विद्रोहाची पहिली मोहिम यशस्वी करण्याच्या दृढनिश्चय केला. इ. स. 1784 मध्ये खुलेआम निडर होऊन भागलपूर परिसरात आक्रमण करून, ब्रिटीश सरकार विरोधात रणशिंग फुंकले. क्रमशः ■ ■

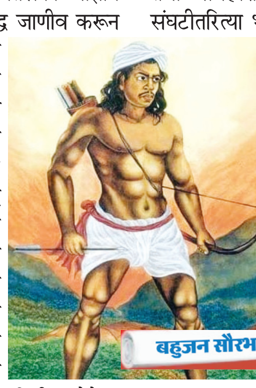

आदिवासी अस्तित्व

प्रा. डॉ. वामन शेळमाके
9420973248

“ कामात आनंद निर्माण केला की त्याचे ओझे वाटत नाही... ”

लेण्यांच्या राजधानीतील अपरिचित, माणिकडोह लेणी

पुणे जिल्ह्यातील जुन्नर तालुक्यातील माणिकडोह या गावातील धरणाजवळच्या एका डोंगरात हि अपरिचित / अर्धवट लेणी आहे. जुन्नरपासून अवघ्या 7 किलोमीटरवर वसलेल्या माणिकडोह गावातील या लेणी समूहांमध्ये एक मुख्य लेणी आणि दोन पाण्याच्या टाक्यांचा समावेश आहे. येथे कोणतेही शिल्प व शिलालेख नाही. भिक्षूंसाठी निवासस्थान किंवा विश्रामासाठी हि लेणी कोरल्याचे जाणवते. माणिकडोह गावामध्ये पोहोचल्यानंतर, धरणासमोरील डोंगरात जिथे खडी फोडण्याचे काम सुरु आहे त्याच्या डाव्या बाजूला खडी क्रसर मशीनपासून सुमारे 15-20 मिनिटांच्या अंतरावर या लेण्या दिसतात. येथील कातळ हा लेण्या कोरण्यासाठी योग्य नसल्यामुळे हि लेणी अर्धवट सोडण्यात आली. या लेणीमधून समोरील दृश्य मनाला भुरळ घालणारे असून, माणिकडोह धरण, किल्ले हडसर, हटकेश्वर डोंगररांग व यामधील येणारा सपाट भुभाग न्याहाळता येतो. डोंगराच्या कूशीत असलेली, निसर्गाचे वरदान लाभलेली हि लेणी पावसाळ्यात अधिक सुंदर दिसते. दोन्ही बाजूने कड्यावरून घरंगळत येणारे दोन धबधबे लेणी संपताच एकमेकांना अलिंगण देऊन या लेणी समूहाला आपल्या मिठित घेतल्याचे सुंदर दृष्य पाहून मन भारावून जाते. या लेणीवर पावसाळ्यात जाताना योग्य ती काळजी घेऊनच जावे. तसेच जुन्नर मध्ये बिबट्यांचे दर्शन कधीही / कुठेही होत असल्याने त्याची देखील काळजी घ्यावी त्यासाठी शक्यतो समूहाने या लेणीवर जावे. महाराष्ट्र राज्यातील सर्वाधिक लेण्या ह्या जुन्नर मध्ये असताना आजही येथील काही लेण्या ह्या अपरिचित / दुर्लक्षित राहिल्या आहेत. त्याचे कारण लोकांना या वारसास्थानांचे महत्व माहिती नाही, तसेच प्रशासनांचे दुर्लक्ष हे मुख्य कारण आहे. जर प्रशासनाने योग्य ते सहकार्य केले तर या भागातील आणखी काही लेण्या प्रकाशात येतील. लेणी संवर्धक / अभ्यासक मित्रांनी अशा अपरिचित / दुर्लक्षित असलेल्या लेण्यांना प्रकाशात आणण्यासाठी व त्याचे संवर्धन करण्यासाठी मोठ्या संख्येने प्रयत्न करावा हि या लेख्याच्या माध्यमांतून विनंती. ■ ■

प्रफुल्ल पुरळकर
मो. 9930214308

उत्तम मानसिक आरोग्य जीवनातील खरी संपत्ती

शारीरिक आरोग्य जितके महत्त्वाचे आहे, तितकेच किंबहुना त्याहून अधिक मानसिक आरोग्य महत्त्वाचे आहे. मानसिक आरोग्य म्हणजे केवळ कोणत्याही मानसिक विकाराची अनुपस्थिती नाही, तर जीवनातील चढ-उतार शांतपणे हाताळण्याची, आपले सामर्थ्य ओळखण्याची आणि समाधानी व उत्पादक जीवन जगण्याची क्षमता होय. एक निरोगी मन आपल्याला भावनिक समतोल राखण्यास, इतरांशी चांगले संबंध ठेवण्यास आणि जीवनातील आव्हानांना तोंड देण्यास मदत करते.

मानसिक आरोग्याचे महत्त्व :- मानसिक आरोग्य आपल्या विचार करण्याच्या, अनुभव व्यक्त करण्याच्या आणि वागण्याच्या पद्धतीवर थेट परिणाम करते. जेव्हा आपले मानसिक आरोग्य चांगले असते, तेव्हा,

निर्णय क्षमता सुधारते :- आपण स्पष्टपणे विचार करू शकतो आणि योग्य निर्णय घेऊ शकतो.

उत्पादकता वाढते :- कामाच्या ठिकाणी आणि वैयक्तिक जीवनात आपण अधिक कार्यक्षम असतो.

संबंध सुधारतात :- आपण कुटुंबाशी, मित्र-मैत्रिणींशी आणि सहकाऱ्यांशी निरोगी आणि सकारात्मक संबंध राखू शकतो.

शारीरिक आरोग्य :- तणावामुळे होणारे हृदयविकार, मधुमेह आणि उच्च रक्तदाब यांसारख्या शारीरिक समस्यांचा धोका कमी होतो. मानसिक आरोग्यावर परिणाम करणारे घटक

आजच्या धावपळीच्या जीवनात मानसिक आरोग्यावर ताण येणे स्वाभाविक आहे. काही प्रमुख घटक खालीलप्रमाणे आहेत.

तणाव आणि कामाचा भार :- नोकरीतील दबाव, वेळेची मर्यादा आणि भविष्याची चिंता.

सामाजिक संबंध :- कुटुंबातील संघर्ष किंवा एकाकीपणा.

जीवनशैली :- अपुरा आहार, अपुरी झोप आणि व्यायामाचा अभाव.

तंत्रज्ञानाचा अतिवापर :- सोशल मीडियाचा सतत वापर आणि इतरांशी तुलना.

आर्थिक अस्थिरता :- पैशांसंबंधी चिंता आणि असुरक्षितता.

मन:स्वास्थ्याचा प्रवास

प्रवीण गांगुर्डे
मो. 9890631933

मानसिक आरोग्य कसे जपावे? (स्व-काळजी)

मानसिक आरोग्य जपण्यासाठी ‘स्व-काळजी’ घेणे आवश्यक आहे. यासाठी काही साधे आणि प्रभावी उपाय खालीलप्रमाणे आहेत -

सजगता आणि ध्यान :- दिवसातून काही मिनिटे शांतपणे बसून श्वासोच्छ्वास आणि वर्तमानावर लक्ष केंद्रित करा. यामुळे तणाव कमी होतो.

पुरेशी झोप :- दररोज रात्री 7 ते 8 तास शांत झोप घेणे आवश्यक आहे.

संतुलित आहार आणि व्यायाम :- पौष्टिक आहार घ्या आणि दररोज किमान 30 मिनिटे शारीरिक व्यायाम करा. व्यायाम केल्याने ‘एंडोर्फिन’ नावाचे आनंदी हार्मोन्स शरीरात तयार होतात.

सीमा निश्चित करा :- कामाच्या आणि वैयक्तिक आयुष्यात स्पष्ट सीमा आखा. ‘नाही’ म्हणायला शिका.

मनमोकळी चर्चा :- विश्वासू मित्र, कुटुंब सदस्य किंवा समुपदेशकाशी आपल्या भावना आणि समस्या मोकळेपणाने शेअर करा. बोलल्याने मनावरचा भार हलका होतो.

मनोरंजन आणि छंद :- आपल्याला आनंद देणाऱ्या कामांसाठी (उदा. संगीत, वाचन, बागकाम) वेळ काढा.

मानसिक आरोग्य हे आपल्या जीवनाच्या पायासारखे आहे. तो पाया मजबूत असेल, तरच आपण आपल्या जीवनाची इमारत यशस्वीपणे उभी करू शकतो. मानसिक आरोग्य हा एक प्रवास आहे, कोणताही अंतिम टप्पा नाही. त्यामुळे, आपल्या मनाची काळजी घेणे, ही आपली सर्वात मोठी जबाबदारी आहे. गरज वाटल्यास, व्यावसायिक मनोविकास तज्ञ किंवा मानसोपचारतज्ज्ञाची मदत घेण्यास अजिबात संकोच करू नका. ‘मन शांत, तर जीवन शांत.’

आपले अनेक वाचक हा कॉलम आवर्जून वाचत असतात. काही दूरध्वनी वरून बोलतातही. ■ ■

कष्टकरी बाप

अनंतायन

ॲड. अनंत खेळकर
मो. 9370061677

आपली आर्थिक परिस्थिती बेताचीच आहे. याबाबत त्याला नेहमीच वाईट वाटत असे. ही गोष्ट आज त्याने त्याच्या शेजारी राहणाऱ्या श्रीमंत वयोवृद्ध व्यक्तीला सांगितली. तेव्हा ते म्हणाले, ‘हे बघ पोरा! आपण गरीब आहोत की श्रीमंत याने काहीही फरक पडत नाही. आपले कुटुंब आपल्यासोबत आहे, हिच आपली श्रीमंती असते. माणसाने एकवेळ सर्वगोष्टींचा त्याग करावा, पण कुटुंबाची साथ कधीही सोडू नये. दुसऱ्यांचा महाल बघुन स्वत:च्या झोपडीला कमी लेखु नये. कारण शेवटी गरीब असो की श्रीमंत. माणसाच्या मृत्यूनंतर सरण आणि तिरडी दोघांसाठी सारखीच असते. तु जर समाजाकडे डोळसपणे बघितले तर तुझ्या हे लक्षात येईल की, आयुष्याचा प्रवास फार विचित्र आहे. माणूस रिकाम्या हाताने जन्माला येतो. सर्वकाही आपल्याला मिळावे म्हणून जन्मभर झगडत राहतो. शेवटी काय तर रिकाम्या हातानेच परत जातो. सर्व काही येथेच राहत. कुणालाच काही सोबत नेता येत नाही हेच वास्तव आहे. तुला कदाचित हे वाटत असेल की आपले वडिल जो कामधंदा करतात त्याला समाजात फारशी प्रतिष्ठा नाही. पण लक्षात ठेव! आपण जो कामधंदा किंवा नोकरी करतो त्याची लाज बाळगायची नसते. तुझ्या वडिलांचेच उदाहरण घे त्यांनी आपली स्वत:ची लाज बाजुला ठेवून लेकरांच्या सुखासाठी पडेल ते काम करीत राहीले. कारण त्यांना हे माहित होते की, आज जर आपण आपल्या कामाची लाज बाळगली तर आपल्या परिवारावर ऊपासमारीची वेळ येईल. या सोबतच ते हा विचार करायचे की, दुनिया भलेही आपल्या कामाची थट्टा उडवेल पण कुणीही माईचा लाल आयती भाकरी आणून माझ्या लेकरांना देणार नाही. असा शुद्ध आणि स्पष्ट हेतु सतत त्यांच्या मनात कोरलेला असतो. कष्टाळू अन् प्रामाणिक माणसे कधीही अविचारी नसतात. कारण त्यांची या गोष्टीवर नितांत श्रद्धा असते की, विचार आणि पाणी नेहमी स्वच्छ आणि शुद्ध असावे. कारण जर पाणी दुषीत असेल तर आरोग्य बिघडते आणि विचार दुषीत असतील तर आयुष्य बिघडते. जर विचार चांगले असतील तर माणूस व्यक्ती म्हणून जन्माला येतो अन् एकेदिवशी आपली ईहलोकीची यात्रा संपवतो. जन्माला आलेली प्रत्येक व्यक्ती मृत्यू पावते. पण त्याने आपल्या आदर्श कृती आणि ऊक्तीमुळे जर आयुष्य समृद्ध केले तर मृत्युनंतर त्याचे व्यक्तिमत्व कायम सर्वांच्या स्मरणात राहते. ज्यांचे विचार शुद्ध नसतील त्यांचे जिवन हे एखाद्या वाळवी सारखे असते. कारण वाळवी ही जे काही दिसेल ते पोखरून उध्वस्त करते. मग तो मौलिक ग्रंथ असो वा ईतर काहीही असो. ही वाळवीसारखी माणसे कधीकधी महान माणसांच्या आयुष्यासाठी पोखरून टाकतात. तुझ्या कष्टकरी मायबापाच्या रूपाने तुला जितेपणी स्वर्ग लाभला आहे यापेक्षा जास्तीची श्रीमंती तुला खुद्द कुबेरही देऊ शकत नाही. ■ ■

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी धम्मदीक्षा घेतली त्यांचे फलित काय?

ज्या धर्म व्यवस्थेने माणसाचे माणूसपण नाकारले. त्याला पशुपेक्षाही हीन लेखल्या गेले त्या समाजाला जागृत करून त्यांच्यात मानवतेची स्वाभिमानाची ज्योत प्रज्वलित करून समाजाला खडबडून जागे केले. शिक्षण घेण्यास प्रवृत्त केले. जनजागृती सोबतच शिक्षण घेणेही चळवळ ही राबवली. त्यामुळे समाजात शिक्षण घेण्यास गरीबातील गरीब माणूस. आपल्या मुलांना शिक्षण देऊ लागला. त्यामुळे शिक्षण घेऊन प्रशासनात मोठ्या पदावर आरूढ झाले. आर्थिक परिस्थिती सुधारून मान सन्मान मिळू लागला. दीक्षा देतांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सांगितले की जुना वैदिक धर्म सोडून नविन धम्म स्विकारत आहोत. या धम्मात विषमता नसून समता आहे. कोणी उंच नाही, कोणी निच नाही, सर्व समान आहेत. हिन्दु धर्मातील देव देवता यांची पूजा करायची नाही. त्यांना देव मानायचे नाही. आपल्या वागणूकीने आपला धम्म कसा श्रेष्ठ आहे हे दाखवण्याची जबाबदारी आपली आहे. हे आपल्या वागणूकीने सिद्ध करावयाचे आहे. आरंभीच्या काळात बुद्ध धम्माचे कडक पालन केले जात होते. घरातील देव्हारा गावकुसाबाहेर फेकला. या धर्माच्या विरूद्ध वागत असेल तर त्याच्यावर बहिष्कार टाकला जात असे. कोणतेही सामाजिक संबंध ठेवल्या जात नव्हते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण झाल्यानंतर संघटनेत तात्विक मुद्द्यावर पक्ष दुभागला जे तत्वाला सोडून वागत होते. त्यांच्याकडे बहुमत होते व ते तडजोडवादी होती. पुढे त्यांनी सत्तेची लालसा ठेऊन पक्षच दावणीला बांधला. मुळ डॉ. बाबासाहेबांच्या तत्वाला बगल देऊन शरणागती पत्कारली. त्यामुळे बुद्ध धर्माच्या चळवळीत दरी निर्माण झाली. अनेक गटातटात विभागला गेला. त्यामुळे हिन्दु धर्माची रितीरिवाज पाळण्यात सुरूवात झाली. आंबेडकरी नावानी पुढारी जाहिररित्या गणपती बसविला जातो. त्याची राजरोषपणे पुजा अर्चना केली जाते. फुटीचा फायदा घेऊन समाजालाही परत हिंदुत्वाच्या छत्रछायेखाली नेत आहेत. ज्या वर्ण व्यवस्थेला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी जेरीस आणले होते, त्या व्यवस्थेला घरघर लागली होती. तिला जीवदान देण्याचे काम तथाकथित आंबेडकरवादी करीत आहेत. समाजात गरीब श्रीमंतांची दरी वाढत आहे. समतेच्या तत्वाला मूठमाती दिली जात आहे. उच्च वर्णिय सोबत संबंध ठेवल्या जात असल्यामुळे विषमतावादी व्यवस्था मुजोर होत आहे. केवळ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, महापरिनिर्वाण दिन, धम्मचक्र दिन साजरा करुन समाजाला भटकण्यापासून रोखू शकत नसेल तर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दिलेल्या धम्म दीक्षेचे फलीत काय हा प्रश्न निर्माण होतो. ■ ■

विनायकराव जामगडे
मो.9372456389

मनुमनोव्याधीग्रस्त विष

पूर्ण भारतात कोणतीही योजना असो, जेव्हापासून विदेशी वैदिक मनुवादी सत्तेत बसले, तेव्हापासून मनुव्याधीग्रस्त भारतीय मुले मठ्ठ, मंदबुद्धी आणि हतबल झाली आहेत. कुणी उपमुख्यमंत्री बनले, तर कुणी नामधारी मंत्री झाले. अशा प्रकारे आरएसएसचे हे ‘स्लो पॉयझन’ त्यांच्या डोक्यापासून पायापर्यंत शरीरात भिनले आहे. फक्त एक उच्चशिक्षित, विचारवंतांचा वर्ग आहे जो मानवतावादी, समतावादी, बुद्ध, कबीर, फुले, शाहू, आंबेडकर, पेरियार, नारायण गुरु, बिरसा मुंडा, अण्णाभाऊ साठे यांच्या वैचारिकतेवर चालत आहे आणि या मनुवादी व्यवस्थेशी लढत आहे. पण ते नि:शस्त्र, अ-उपद्रवी, शांत आणि शुद्ध वैचारिक आहेत. त्यांची संख्या कमी आहे आणि मनुवादी, मनुमनोव्याधीग्रस्तांची संख्या जास्त आहे. ते उपद्रवी, उनाड, टपोरी, क्रूर आणि क्रोधी आहेत. त्यांना भावनिक साथ देणारे अशिक्षित, अविचारी आणि नीच प्रवृत्तीचे लोक जास्त आहेत. त्यामुळे सर्व योजना शासन-प्रशासनातील अधिकारी, पदाधिकारी, कार्यकर्ते व त्यांच्या नातेवाईकांच्या घशात जात आहेत.

नागपूर मानधन कलावंत योजनेत समितीवर एकही खरा कलावंत नाही. सर्व राजकारणी, कार्यकर्ते, आमदार, खासदार यांच्या मर्जीतील लोकच त्या समितीत आहेत आणि तेच कलावंतांचे मानधन पास करण्यासाठी परीक्षा घेणार आहेत. हा किती मोठा घोळ आहे! पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी विशेष निमंत्रक म्हणून शाहीर राजेंद्र बावनकुळे (कामठी) आणि अनिरुद्ध शेवाळे अशा जाणकार कलावंतांची निवड करून जिल्हाधिकाऱ्यांकडे पाठवले. पण समितीतील इतर मनुवादी कलावंतांना हे विशेष निमंत्रक जड गेले. पहिल्याच बैठकीत त्यांनी या जाणकार व्यक्तींना समितीतून बरखास्त केले. हे सर्व मुख्य कार्यपालन अधिकारी (समितीचे सचिव) आणि जिल्हाधिकारी (अध्यक्ष) यांच्या सल्लामसलतीने घडवून आणले. यामुळे नागपूर कलावंत मानधन समितीत यापूर्वी सदस्यांमध्ये झालेल्या वादांची, मानधन पास करण्यासाठी पैसे घेऊन झालेल्या घोळांची पुनरावृत्ती होईल. केंद्र सरकारचे कलावंत मानधन हे अनेकदा मृत व्यक्तींनाच मंजूर केले जाते. ज्यांचे शरीर स्मशानात पोहोचले, ज्यांच्या अस्थींची राख झाली! तसेच आकाशवाणी, दूरदर्शन किंवा त्यांच्या ठेकेदारीत असलेले, चार चाकीत फिरणारे, संबंधीत आणि प्रभावशाली कलावंतच मानधन घेतात. अशा प्रकारे शासनाच्या प्रत्येक योजनेतील जनतेचा पैसा दुरुपयोग होतो. मग अन्यायाविरुद्ध मोर्चे निघतात, आश्वासनांची बरसात होते, मंत्रीसोबत फोटो काढले जातात आणि पाच वर्षे सरून जातात. एका पक्षातून दुसऱ्या पक्षात गेले की तेच मानसिकतेचे लोक पुन्हा निवडून येतात. त्यानंतर पुन्हा तेच घडते, जे होऊ नये आणि यालाच हे लोक लोकशाही म्हणतात. तुम्हाला हा मजकूर अधिक औपचारिक शैलीत हवा आहे का की जसा आहे तसाच भावनिक आणि लोकविषयक ठेवू ? ■ ■

अनिरुद्ध शेवाळे
9823368332

महाराष्ट्रातून देवेंद्र फडणवीसला आत्ता जनतेनेच हाकलून दिले पाहिजे !

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचा मतदारसंघ ‘दुहेरी मतदार’ घोटाळा उघड? लोकशाही ही जनतेच्या विश्वासावर उभी असते; पण जर मतदारयादीच संशयास्पद असेल, तर निवडणुकीचा निकाल कितपत प्रामाणिक असेल, हा गंभीर प्रश्न आहे. नागपूर पश्चिम-दक्षिण मतदारसंघात झालेल्या निवडणुकीत असा प्रकार समोर आला आहे की, एकाच व्यक्तीची नावे आणि फोटो वेगवेगळ्या मतदार क्रमांकांवर दिसत आहेत. म्हणजेच ‘दुहेरी मतदार’ घोटाळा? एकाच नावाचे आणि एकाच चेहऱ्याचे दोन-दोन मतदार यादीत समावेश. पत्त्यात किरकोळ बदल करून, मतदार यादीत पुन्हा नाव नोंदविण्याचा डाव. हा प्रकार एका-दोन मतदारांपुरता मर्यादित नसून, अनेक नावे अशा प्रकारे डुप्लिकेट नोंदली गेली आहेत. या मतदारसंघातून काँग्रेसचे उमेदवार श्री. प्रफुल्ल गुडधे यांनी निवडणूक लढवली होती. प्रचाराच्या काळात त्यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या विरोधात जोरदार मोर्चेबांधणी केली होती. गुडधे यांना एवढा जनाधार मिळत होता की, नागरिकांनी हा निवडणूक प्रचार ‘घरची निवडणूक’ समजून, स्वतःच्या खिशातून पैसे देऊन मदत केली. जनतेच्या सहभागाची ही ऊर्मी पाहून, सत्ताधाऱ्यांच्या कपाळावर आठ्या पडल्या होत्या. निवडणुकीनंतर श्री. गुडधे यांनी हा मुद्दा निवडणूक आयोग आणि न्यायालयात उचलून धरला. मात्र, इतक्या वर्षांच्या पाठपुराव्यानंतरही न्यायाचा दिवा विझतच चालला आहे. एका राज्याच्या मुख्यमंत्र्याच्या विरोधात ताठ कणा ठेवण्याचे धैर्य निवडणूक आयोगाकडे उरलेलेच नाही, असे दिसते. उलटपक्षी, त्यांनी आपला कणा ‘रंगा-बिल्ला’च्या पायाशी ठेवून अर्पण केल्यासारखे वागणूक दिली आहे. जर मतदार यादी पारदर्शक नसेल, तर मताधिकाराचा संपूर्ण पाया डळमळीत होतो. अशा ‘दुहेरी मतदार’ प्रकरणांकडे दुर्लक्ष म्हणजे भ्रष्टाचाराला आमंत्रण देणे होय. यामध्ये फक्त एक उमेदवार किंवा पक्ष नाही, तर संपूर्ण लोकशाही प्रक्रियेचा अपमान होतो. निवडणूक आयोगाने अशा प्रकरणांची चौकशी न करता त्यावर पडदा का टाकला? एकाच मतदाराला दोनदा मतदानाची संधी मिळणे, हा न्याय्य व्यवहार कसा ठरू शकतो? जनतेच्या विश्वासाला तडा जाऊनही, लोकशाही रक्षणकर्ते गप्प का बसले?

अब्रूचा पंचनामा करून घेणारा महाराष्ट्राचा पहिलाच मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस असेल, याच्या सारखा लुटारू, महाचोर लोकशाहीत जनतेने कधीही पाहिला नाही. फडणवीस यांनी समस्त ब्राह्मण जाती अब्रू जगाच्या वेशीवर टांगली, हेच खरे...

सध्या दोन उपमुख्यमंत्री नियुक्त असल्यामुळे देवा भाऊंना काही कामच उरले नाही का? त्यांच्याकडे गृह विभाग देण्यात आला आहे. गृह विभागाचे कामकाज सर्वश्रुत आहे. सांगण्याची गरजच नाही रोज खून, मारामाऱ्या, दरोडे, बलात्कार, अपहरण, हे नित्याचेच झाले आहे, अगदी विधानसभेच्या प्रांगणात मारामारी होते आहे. आमदारच गुंडागर्दी करत आहेत. एरवी शांत असणारा महाराष्ट्र आताच इतका अशांत का याचे उत्तर बाकी देवा भाऊ देत नाहीत. हे सुसंस्कृत महाराष्ट्राच्या सुसंस्कृत मुख्यमंत्र्याला शोभते काय? जनतेला सत्य हवे आहे आणि निवडणूक आयोगाने अतिशय प्रांजळपणाने सत्य जनतेला सांगावे अन्यथा कधीतरी याचा उद्रेक हा होईलच आणि तो उद्रेक लोकशाहीला मारक असेल. राहुलजी गांधी यांनी 2024 साली निवडणुकीमध्ये झालेले गुन्हेगारी कृत्य जगापुढे पुराव्यासह मांडले. त्यातील सत्यासत्य शोधून काढण्याची भाषा करण्याऐवजी ‘राहुल गांधी यांच्या डोक्यातील चीप चोरीला गेली’ अशा आशयाची वल्गना देवेंद्रजी फडणवीस यांनी केली. प्रत्येक माणूस आपल्या डोक्यातील चिपनुसार वर्तन करतो. देवेंद्रजी व राहुलजी दोघेही चिंपांजी माकडापासून उत्क्रांत झाले. तरी प्रत्येकाची डोक्यातील चीप बालपणी केलेल्या संस्कारा (programing) नुसार तयार होते. गर्भ संस्काराच्या वेळी देवेंद्रजींच्या आईने व वडील गंगाधर पंत यांनी बाळ देवेंद्रजींना ऋग्वेदाचा आधार घेत सांगितले की, आपण सनातनी ब्राह्मण आहोत. आपले पूर्वज ब्रह्माच्या मुखातून जन्मले आहेत. इतर लोक बाहू, पाय यातून. त्यामुळे आपण सर्व जीवात श्रेष्ठ ठरतो. पुढे असेही सांगितले की, ज्यावेळेला भगवान श्रीकृष्णाने विश्व निर्माण केले, तेव्हा ज्यांचे सत्व गुण होते त्यांना ब्राह्मण बनविले. त्यांना भूतलावरील देव बनविले. कितीही भ्रष्ट असले तरी ते तिन्ही लोकी श्रेष्ठ राहतील. इतरांना उरलेल्या वर्णात घातले. त्यात मी आता बदल करू शकत नाही, असे भगवान श्रीकृष्णाने कुरुक्षेत्रात सांगितले. ते भगवत गीता आणि मनुस्मृती यांचा संदर्भ देत देवेंद्रजींच्या कोवळ्या मेंदूवर नोंदविले. न कळत्या वयापासून अर्धी चड्डी, शाखा माहीत असल्याने राज्य घटना, तिरंगा देवेंद्रजींना मान्य नाही. राहुल गांधींवर बालपणी कोणते संस्कार झाले? त्यांची चीप कशी बनली? पणजोबाने तुरुंगात जाऊन स्वातंत्र्य मिळविण्यात पुढाकार घेतला. देश घडविला. आजीने अंगावर गोळ्या झेलत खरे नेतृत्व जगाला दाखविले. वडिलांनी रक्त सांडले. असे संस्कार आणि वातावरण यामध्ये राहुलजींची चीप तयार झालेली आहे. नुकतेच त्यांनी विश्वगुरूला पार्लमेंटमध्ये पाणी पाजले. राहुल गांधींची देशाला पुढे घेऊन जाणारी, सर्वांचे कल्याण करणारी, जनतेच्या जीवनाची प्रत सुधारणारी, जीवनमानाचा दर्जा उंचावणारी चीप आहे. तर देवेंद्रची चीप ही फक्त ब्राह्मणांचे श्रेष्ठत्व व शोषण करण्याचे अधिकार वाढवणारी आहे आणि हाच देवेंद्र आपल्या ब्रह्म वृंदांच्या व भाडोत्री गुलामांच्या सहाय्याने निवडणूक आयोगाला हाताशी धरून सत्ता काबीज करतो. फक्त आपल्या डोक्यातील कावेबाज चिपच्या सहायाने. स्वतःला मालक जमात म्हणविणाऱ्या अशा टोळ्यांनी मानवी संस्कृतीमध्ये धुमाकूळ घातला होता. त्यावर उपाय म्हणून युरोपमध्ये रेनीसांस, चीनमध्ये मावो, जपानमध्ये मं माझी,... अशा असंख्य क्रांती झाल्या. आपल्याकडे तसे काही झाले नाही. खरी गरज आहे ती देवेंद्रजी व मंडळींची चीप बदलण्याची आणि ती लोकशाही पद्धतीने बदलता येऊ शकते. त्यासाठी तिसरी क्रांती आणावी लागेल. त्याची व्यूहरचना ढोबळ मानाने मी मांडलेली आहे. फडणवीसांनी जनतेची फसवणूक केली आहे. राष्ट्रीय स्तरावरील राजकीय नेते, त्यांचे पक्ष आज पुरते हादरून गेले आहेत. भाजपाने तयार केलेल्या या ‘चक्रव्यूह’ तून कोणता पक्ष आणि कुठपर्यंत वाचेल? हा प्रश्न उभा राहिला आहे. एकाच लोकसभा मतदारसंघाची आकडेवारी आणि चोरीचे जे पाच प्रकार राहूल गांधी यांनी आपल्या त्या अजोड प्रेझेंटेशनमध्ये मांडले त्यातून हा प्रश्न या सर्वांसमोर आ वासून उभा राहिला आहे. आज ना उद्या प्रत्येक नेता - पक्ष या चक्रव्यूहात अडकणारच आहे. त्यामुळे आता हि लढाई केवळ भाजपा - राहूल गांधी किंवा राहूल गांधी - निवडणूक आयोग अशी राहिली नाही. तर ती भाजपा - आयोग विरूद्ध अन्य सर्व? पक्ष अशी होऊन राहिली आहे. म्हणूनच परवा त्या प्रेझेंटेशनला सर्व विरोधी पक्षांचे नेते हजर होते. त्यानंतर त्यांची मिटींग झाली. लढाईची रणनीति ठरली गेली. मात्र हि बाब जनतेत जाऊन कसली जागृती होऊ नये म्हणून प्रिंट आणि इलेक्ट्रॉनिक मिडियाने बातमी - स्टोरी - स्कूप म्हणून काय चालवले तर शिवसेनेच्या उद्धव - आदित्य ठाकरे यांना मागच्या आसनावर बसविल्याने छत्रपतींचा अपमान झाला! निवडणूक आयोगाविरूद्ध एकवटलेला विरोधी पक्ष, त्यांची राजनीति राहिली बाजूला आणि महाराष्ट्र झोंबला या भावनिक मुद्यावर चर्चा करायला! त्यातून सुपारीबाज चॅनल्स - युट्यूबर्स यांनी मग या वाहत्या गटारगंगेत आपापले ‘स्नान’ उरकून घेत आपला धंदा करून घेतला! या दरम्यान शरद पवार यांनी दोन ते तीन संदेश महाराष्ट्राला दिले. राहूल गांधी यांचे ते प्रेझेंटेशन गावोगावी दाखवले पाहिजे, उद्या म्हणजे आज आम्ही निवडणूक आयोगाच्या कार्यालयावर मोर्चा नेणार आहेत आणि विधानसभा निवडणुकांपूर्वी अमूक तमूक पैशात तुमच्या 160 जागा निवडून आणतो, असे सांगणारे दोघे भेटले होते असे जाहीर केले.

इथेही पवार यांनी आत्ताच हा गौप्यस्फोट का केला हा प्रश्न उभा करून मिडिया जनतेला भरकटविण्याच्या कामाला लागला. थोडक्यात सरकारला नको असलेले प्रश्न उपस्थित करणाऱ्यालाच उलटे प्रश्न विचारून जनतेच्या नजरेत त्यालाच संशयास्पद करून टाकायचा हे तंत्र आज संघ-भाजपाने उत्तमप्रकारे विकसित केले आहे. RSS आपला स्थानिय शाखा विस्तार सोडून अखंड्या देशालाच एका विशाल ‘संघ शाखे’ मध्ये रूपांतरित करत आहे... जसे आज शिंदे, अजित पवार आणि फडणवीस यांचे चालू आहे. ठाणे जिल्ह्यातील विधानसभेच्या चार जागा स्वबळावर जिंकण्याची ताकत नसलेल्या शिंदे यांच्या पक्षाला लोकसभेच्याही जागा मिळतात हा चमत्कार नेमका कसा झाला हे हा ‘पॅटर्न’ सांगतो! कारण हा पॅटर्न तो राहूल गांधी व त्यांच्या टिमने शोधून काढला. तर प्रादेशिक पक्षांचं लोकसभेतील अस्तित्व हे ‘सत्ताधारी पक्षाच्या’ हाती आहे. कारण निवडणूक आयोग त्याच्या हाती आहे. जशा ईडी, सीबीआय, आय. टी. आदी संविधानिक तपासयंत्रणा सत्ताधाऱ्यांच्या ताब्यात आहेत तशा! एकूणच हळू हळू पण निश्चय गतीने हि मंडळी ‘लोकशाही’ संपविण्याकडे नव्हे तर ती ताब्यात घेण्याकडे वाटचाल करत आहेत. त्यासाठी ‘जनसुरक्षा कायदा’ हा सत्ताधाऱ्यांनी आपली सत्ता टिकवण्यासाठी आणला आहे. ते म्हणतील तीच लोकशाही! राहुल गांधी यांनी जो पॅटर्न जनतेसमोर मांडला त्याचा बारकाईने विचार करायचा तर विधानसभा आणि लोकसभा यांच्या मतांचा तुलनात्मक हिशेब करावा लागेल!

मुख्यमंत्री फडणवीसांच्या मतदारसंघ ‘दुहेरी मतदार’ घोटाळा उघड.. लोकशाही ही जनतेच्या विश्वासावर उभी असते. पण जर मतदार यादीच संशयास्पद असेल, तर निवडणुकीचा निकाल कितपत प्रामाणिक असेल, हा गंभीर प्रश्न आहे. नागपूर पश्चिम-दक्षिण मतदारसंघात झालेल्या निवडणुकीत असा प्रकार समोर आला आहे की, एकाच व्यक्तीची नावे आणि फोटो वेगवेगळ्या मतदार क्रमांकांवर दिसत आहेत. म्हणजेच ‘दुहेरी मतदार’ घोटाळा! एकाच नावाचे आणि एकाच चेहऱ्याचे दोन-दोन मतदार यादीत समावेश. पत्त्यात किरकोळ बदल करून, मतदार यादीत पुन्हा नाव नोंदविण्याचा डाव. हा प्रकार एका-दोन मतदारांपुरता मर्यादित नसून, अनेक नावे अशा प्रकारे डुप्लिकेट नोंदली गेली आहेत. या मतदारसंघातून काँग्रेसचे उमेदवार श्री. प्रफुल्ल गुडधे यांनी निवडणूक लढवली होती. प्रचाराच्या काळात त्यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या विरोधात जोरदार मोर्चेबांधणी केली होती. गुडधे यांना एवढा जनाधार मिळत होता की, नागरिकांनी हा निवडणूक प्रचार ‘घरची निवडणूक’ समजून, स्वतःच्या खिशातून पैसे देऊन मदत केली. जनतेच्या सहभागाची ही ऊर्मी पाहून, सत्ताधाऱ्यांच्या कपाळावर आठ्या पडल्या होत्या. निवडणुकीनंतर श्री. गुडधे यांनी हा मुद्दा निवडणूक आयोग आणि न्यायालयात उचलून धरला. मात्र, इतक्या वर्षांच्या पाठपुराव्यानंतरही न्यायाचा दिवा विझतच चालला आहे. विधानसभा निवडणुका पार पडून जवळपास आठ महिन्यांचा कालावधी लोटला परंतु आजही विधानसभेच्या निवडणुकीवरचे प्रश्नचिन्ह काही हटायला तयार नाही. समाजातील प्रत्येक घटकाला अशी शंका आहे, की हे असे विपरीत कसे घडले. एवढेच नव्हे तर जनतेच्या मनात शंका आहे की इतके बहुमत कसे निवडणूक आयोग कोणत्याच प्रश्नाचे खरे उत्तर द्यायला तयार नाही. खरोखरीच बोगस मतदार आहेत का. असतील तर ते कमी का केले नाहीत. ते कुठून आले व कोणत्या पक्षाच्या माध्यमातून घुसडण्यात आले याचे उत्तर निवडणूक आयोगाला द्यावेच लागेल? आम्हाला पाच पाचशे स्क्वेअर फुट द्या म्हणायचे. परंतु निवडणूक आयोग मूग गिळून गप्प आहे. हे कितपत योग्य आहे. लोकशाहीमध्ये पारदर्शकता ही असलीच पाहिजे. त्याचे उत्तरदायित्व हे निवडणूक आयोगाचे आहे. त्यांना यातून कदापिही पळ काढता येणार नाही. लोकसभेचे विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांनी हा मुद्दा उचलून धरलेला आहे आणि निवडणूक आयोगाला काही प्रश्न विचारले आहेत. जर निवडणूक आयोग स्वच्छ असेल तर त्यांना भिण्याचे काहीच कारण नाही. राहुलजी गांधी यांनी 2024 साली निवडणुकीमध्ये झालेले गुन्हेगारी कृत्य जगापुढे पुराव्यासह मांडले. त्यातील सत्यासत्य शोधून काढण्याची भाषा करण्याऐवजी ‘राहुल गांधी यांच्या डोक्यातील चीप चोरीला गेली.’ अशा आशयाची वल्गना देवेंद्रजी फडणवीस यांनी केली.

राष्ट्रीय स्तरावरील राजकीय नेते, त्यांचे पक्ष आज पुरते हादरून गेले आहेत. भाजपाने तयार केलेल्या या ‘चक्रव्यूह’ तून कोणता पक्ष आणि कुठपर्यंत वाचेल? हा प्रश्न उभा राहिला आहे. एकाच लोकसभा मतदारसंघाची आकडेवारी आणि चोरीचे जे पाच प्रकार राहूल गांधी यांनी आपल्या त्या अजोड प्रेझेंटेशनमध्ये मांडले त्यातून हा प्रश्न या सर्वांसमोर? आ वासून उभा राहिला आहे. आज ना उद्या प्रत्येक नेता - पक्ष या चक्रव्यूहात अडकणारच आहे. त्यामुळे आता हि लढाई केवळ भाजपा - राहूल गांधी किंवा राहूल गांधी - निवडणूक आयोग अशी राहिली नाही. तर ती भाजपा - आयोग विरूद्ध अन्य सर्व? पक्ष अशी होऊन राहिली आहे. म्हणूनच परवा त्या प्रेझेंटेशनला सर्व विरोधी पक्षांचे नेते हजर होते. त्यानंतर त्यांची मिटींग झाली. लढाईची रणनीति ठरली गेली. मात्र हि बाब जनतेत जाऊन कसली जागृती होऊ नये म्हणून प्रिंट आणि इलेक्ट्रॉनिक मिडियाने बातमी - स्टोरी - स्कूप म्हणून काय चालवलं तर शिवसेनेच्या उद्धव - आदित्य ठाकरे यांना मागच्या आसनावर बसविल्याने छत्रपतींचा अपमान झाला! निवडणूक आयोगाविरूद्ध एकवटलेला विरोधी पक्ष, त्यांची रणनीति राहिली बाजूला आणि महाराष्ट्र झोंबला या भावनिक मुद्यावर चर्चा करायला! त्यातून सुपारीबाज चॅनल्स - युट्यूबर्स यांनी मग या वाहत्या गटारगंगेत आपापले ‘स्नान’ उरकून घेत आपला धंदा करून घेतला! लोकसभेत भाजपा पिछडली आणि 5 महिन्यानंतर झालेल्या विधानसभेत ती आघाडीवर आली! 43 लाख मते या पाच महिन्यांत वाढली असे आयोगाचेच आकडे सांगतात. आयोग मतदानाचा डेटा देत नाही. सॉफ्ट कॉपी तर मुळीच नाही. व्हिडिओज, सीसीटीव्ही कव्हरेज मुळीच नाही. जनतेचीच प्रॉपर्टीपण संविधानात म्हटले असतानाही मोदी - शहा यांचा हा निवडणूक आयुक्त देत नाही. उलट पक्षांना कायदेशीर कारवाईची धमकी देतो. विरोधी पक्षांनी विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे नाहीत. याचा अर्थ तो या देशाच्या मालकांना म्हणजे जनतेला बाजूला सारून स्वत:च मालक होऊन बसलाय आणि भक्त मंडळी म्हणतात राहूल गांधींना ‘प्रतिज्ञापत्र’ द्यायला काय हरकत आहे? हे त्यांचे लोकशाही व संविधानाचे ज्ञान! या देशाच्या विरोधी पक्षनेत्यांला हा आयोग ‘प्रतिज्ञापत्र’ द्यायला सांगूच कसा शकतो? जनतेच्या प्रश्नांची उत्तरे द्यायला संविधानानुसार तो बांधिल आहे. हे याच आयोगाचे माजी मुख्य आयुक्त रावल यांनी अलिकडेच स्पष्ट केले आहे. पण सरकारी यंत्रणा व चाटू मिडिया आज जनतेचीच नेमकी चहूबाजूंनी पद्धतशीरपणे दिशाभूल करत आहे आणि लोकशाहीला फाट्यावर मारून हे सर्व खेळ केवळ भाजपाची सत्ता टिकवण्यासाठी होत आहे. कारण 2024 च्या निवडणुकांमध्ये भाजपाला 240 तर सोडाच प्रत्यक्षात 150 च्या आसपासच जागा मिळाल्या आहेत हे खरे वास्तव आहे. ■ ■

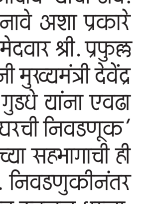

हरिदास भिसे
मो. 9923742372

धम्मदीप बुद्ध विहार

केडीके कॉलेज रोड नंदनवन, नागपूर. नियमित वंदना होत असते. विविध प्रकारचे कार्यक्रम आयोजित केले जातात. विहार परिसरात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा पूर्णाकृती पुतळा आहे. वाचनालय असून या परिसरातील धम्म प्रसार आणि प्रचार केंद्र आहे. विहार व्यवस्थापन उत्कृष्ट आहे.

संवाद मित्र, कपिल नारनवरे
मो.9370773608

विस्मृतीत गेलेल्या महाकवी भदंत अश्वघोषांची जीवनगाथा क्रिएटिव्हचे नेटके सादरीकरण

नागपूर : तथागत बुद्धांनी त्यांचे तत्त्वज्ञान मांडल्यापासून आज 2 हजार वर्षांपेक्षा जास्त काळ लोटून गेला. त्यानंतर त्यांच्या अनेक शिष्यांनी आपापल्या परीने धम्माचा प्रचार केला. त्याची सुसंबद्ध माहिती आता नाही. त्यातील असाच एक महाकवी भदंत अश्वघोष काळाच्या विस्मृतीत गेला. त्याची जीवनगाथा सांगणारे नाटक मंगळवारी (दि. 11) सादर करण्यात आले.

64 व्या मराठी हौशी राज्य नाट्य स्पर्धेत हा प्रयोग झाला. ही स्पर्धा वसंतराव नाईक स्मृती सभागृह, वनामती येथे सुरू आहे. 'महाकवी भदंत अश्वघोष' या नाटकाचे लेखन भानुदास जीवने तर दिग्दर्शन संजय सायरे यांनी केले होते. क्रिएटिव्ह बहुद्देशीय संस्थेतर्फे हे नाटक सादर करण्यात आले. इसवी सनाच्या पहिल्या शतकात झालेल्या या महाकवीने चारही वेद, उपनिषद, स्मृती आणि शास्त्रात प्राविण्य मिळविले होते. अश्वघोषाचे एका युनानी मुलीवर खूप प्रेम होते. या विवाहाला वडिलांचा विरोध आणि त्यानंतर आईचा मृत्यू, यामुळे निराश झालेले अश्वघोष बौद्ध धम्माची दीक्षा घेऊन भिक्खू बनतात आणि ती युनानी मुलगी आपला देह शरयू नदीला अर्पण करते, अशी कथा यातील सर्वच कलावंतांनी रंगमंचावर उत्कृष्टपणे साकारली. या नाटकाने भदंत अश्वघोषाची जीवनगाथाच समोर मांडली. यात प्रमुख भूमिकेत संजय सायरे, रत्नपाल गोटेकर, प्रतिभा खोब्रागडे, विनोद लोणारे, ज्योत्स्ना बनसोड, प्रमोद श्रीरामे, विनोद बालकोटे, प्रीती तिरपुडे, रंगराज गोस्वामी, प्रशांत शंभरकर, आनंद पिल्लेवान, राजन मेश्राम, रूपाली पानतावणे आणि सीमा सुजवार यांचा सहभाग होता. या नाटकाचे पार्श्वसंगीत अभिनय सायरे यांनी दिले होते. वेशभूषा ज्योत्सना बनसोड, प्रकाश योजना तुषार भालेराव, रंगभूषा नकूल श्रीवास यांनी केली होती.

दिल्लीतील लाल किल्ल्याजवळ झालेल्या भीषण स्फोटाचा जमाअत ए इस्लामी हिंद तर्फे तीव्र निषेध

नागपूर : जमाअत ए इस्लामी हिंदचे राष्ट्रीय अध्यक्ष सय्यद सआदतुल्ला हुसैनी यांनी सोमवारी संध्याकाळी दिल्लीतील लाल किल्ल्याजवळ झालेल्या भीषण स्फोटाचा तीव्र निषेध केला आहे. त्यांनी म्हटले आहे की हा मानवते विरुद्धचा एक भयानक गुन्हा आहे. या दुःखद घटनेबद्दल आम्ही आपले तीव्र दुःख व्यक्त करतो आणि या भयानक अपघातात मृत्युमुखी पडलेल्यांच्या कुटुंबियांना आमच्या मनःपूर्वक संवेदना व्यक्त करतो. आम्ही जखमींच्या पाठीशी उभे आहोत आणि त्यांच्या लवकर बरे होण्याची प्रार्थना करतो. जमात-ए-इस्लामी हिंद अधिकाऱ्यांना दोषींना शिक्षा करण्यासाठी सखोल आणि पारदर्शक चौकशी करण्याचे आवाहन करते आणि अशा दुःखद घटना पुन्हा घडू नयेत याची खात्री करते. त्यांनी सांगितले की या दुःखाच्या वेळी आम्ही दिल्लीच्या जनतेसोबत उभे आहोत. शहराध्यक्ष डॉ. अनवार सिद्दीकी म्हणाले, 'जमाअ़त ए इस्लामी हिंद देशात शांतता आणि सौहार्द वाढविण्यासाठी वचनबद्ध आहे.' ही माहिती जेआयएच नागपूरचे मीडिया सचिव डॉ. एम.ए. रशीद यांनी संघटनेने जारी केलेल्या प्रेस विज्ञप्तीत दिली.

महत्वाचे

संगायो तहसीलदार प्रगती चौंडेकर यांची बढतीवर बदली

नांदेड : येथील जिल्हाधिकारी कार्यालयातील तहसीलदार (संजय गांधी योजना) प्रगती चौंडेकर यांची बढतीवर उपजिल्हाधिकारी पदी (निवडणूक) हिंगोली येथे बदली झाली आहे. आज त्या जिल्हाधिकारी राहुल कर्डिले यांच्याकडून कार्यमुक्त होतील.

14, 15 ला बसपाद्वारे लहुजी व बिरसा जयंती

नागपूर : स्वातंत्र्य लढ्यातील शस्त्रविद्येचे योद्धे व महात्मा फुले, बाळ टिळक, वासुदेव फडके यांचे शारीरिक गुरु लहुजी साळवे वस्ताद यांची 14 नोव्हेंबर रोजी 231 वी जयंती आहे. तसेच स्वातंत्र्य योद्धे जल-जमीन-जंगल चे रक्षक व उलगुलान आंदोलनाचे जनक जननायक शहीद बिरसा मुंडा यांची 15 नोव्हेंबर ला 150 वी जयंती आहे. बहुजन समाज पार्टीच्या कही हम भूल न जाये या राष्ट्रीय अभियानांतर्गत 14 नोव्हेंबर रोजी लहुजी साळवे उद्यान (अंबाझरी गार्डन) येथे सकाळी 11 वाजता व 15 नोव्हेंबर रोजी येथे फुटाळा तलाव पांढराबोळी येथे सकाळी 11 वाजता या दोन्ही बहुजन महापुरुषांना अभिवादन करण्यात येईल.आजी-माजी पदाधिकारी, कार्यकर्ते व हितचिंतकांनी पक्षध्वजासह वेळेवर उपस्थित रहावे असे आवाहन महाराष्ट्र प्रदेश बसपाचे मीडिया प्रभारी उत्तम शेवडे यांनी केले आहे.

डॉ. आंबेडकर विचारधारा माजी विद्यार्थी संघटनेची कार्यकारणी

नागपूर : रातुम नागपूर विद्यापीठाच्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर विचारधारा पदव्यूत्तर विभागातील माजी विद्यार्थ्यांची विभाग प्रमुख डॉ. अविनाश फुलझेले यांच्या अध्यक्षतेखाली नुकतीच एक बैठक झाली. या बैठकीत अलुमनीची खालील कार्यकारणी दोन वर्षाकरिता निवडण्यात आली. अध्यक्ष डॉ. अविनाश फुलझेले, उपाध्यक्ष डॉ. श्रेया नंदागवळी, सचिव डॉ. रमेश शंभरकर, सहसचिव मनीषा जामगडे, कोषाध्यक्ष सुमेध कांबळे, सदस्य प्रदीप भावे, उत्तम शेवडे, योगेश चिवंडे, कल्पना मेश्राम, उज्वला गणवीर, सरिता वानखेडे यांची एकमताने निवड करण्यात आली.

ओबीसी नव्हे बीसीसी, खुलासा करण्याची मागणी

नागपूर : नागपूर महानगर पालिकेची आरक्षण सोडत आज निघाली. अनुसूचित जाती, जमाती व नागरिकांच्या मागास प्रवर्गासाठी आरक्षणाची घोषणा करण्यात आली व त्याच प्रमाणात फिफ्टी पर्सेंट महिलांसाठी सुद्धा राखीव जागा ठेवण्यात आल्या. संविधानिक दृष्ट्या एससी, एसटी यांना राजकीय आरक्षण आहे. परंतु स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये नागरिकांचा मागास प्रवर्ग म्हणजेच बीसीसी यांना आरक्षण देण्यात आले आहे. या प्रवर्गात ओबीसी, एनटी, व्हीजे व एसबीसी या चार वर्गाचा समावेश होतो. परंतु ओबीसी हा वर्ग मोठा असल्यामुळे मीडियामध्ये किंवा प्रशासकीय दृष्ट्या जनसामान्य मध्ये बीसीसी ऐवजी ओबीसी उल्लेख केला जातो. संख्येने कमी असल्याने एनटी, व्हीजे व एसबीसी यांचा उल्लेख केल्या जात नाही. जेव्हा की या प्रवर्गात या चारही प्रवर्गातील उमेदवारांना निवडणूक लढता येते. याबाबत जाहीररीत्या खुलासा करण्याची विनंती आजच्या सभागृहात बसपा नेते उत्तम शेवडे यांनी केली होती.

जळगाव जिल्ह्यातील 18 नगरपरिषद व नगरपंचायतींच्या निवडणुकीची तयारी पूर्ण : जिल्हाधिकारी रोहन घुग

संवाद मित्र अनिलकुमार पालीवाल, जळगाव : राज्य निवडणूक आयोगाने जळगाव जिल्ह्यातील नगरपरिषद आणि नगरपंचायतींच्या निवडणुकीचा कार्यक्रम जाहीर केला असून, जिल्हा प्रशासनाकडून सर्व तयारी पूर्ण झाली आहे. जिल्ह्यातील एकूण 19 नगरपरिषदांपैकी बोदवड येथे आधीच निवड झाल्याने उर्वरित 18 ठिकाणी निवडणूक होणार आहे. भुसावळ ही 'अ' वर्ग, अमळनेर, चाळीसगाव, चोपडा, जामनेर आणि पाचोरा या 'ब' वर्ग, तर यावल, नशिराबाद, वरणगाव, पारोळा, भडगाव, धरणगाव, सावदा, रावेर, एरंडोल आणि फैजपूर या 'क' वर्ग नगरपरिषद आहेत. शेंदूर्णी आणि मुक्ताईनगर या दोन नगरपंचायतींचाही समावेश आहे. या निवडणुकीत 464 सदस्यपदांसाठी मतदान होणार असून 246 प्रभाग निश्चित केले गेले आहेत. जिल्ह्यातील एकूण मतदारसंख्या 8,89,914 असून त्यात 4,50,893 पुरुष, 4,38,938 महिला आणि 83 इतर मतदार आहेत. मतदानासाठी 977 केंद्रे तयार करण्यात आली असून आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत. निवडणूक कार्यक्रम पुढीलप्रमाणे आहे. नामनिर्देशन दाखल 10 ते 17 नोव्हेंबर, छाननी 18 नोव्हेंबर, नामनिर्देशन मागे घेण्याची अंतिम तारीख 21 नोव्हेंबर, चिन्ह वाटप व अंतिम यादी - 26 नोव्हेंबर, मतदान - 2 डिसेंबर आणि मतमोजणी व निकाल-3 डिसेंबर. प्रचारासाठी आचारसंहितेनुसार 30 नोव्हेंबरच्या मध्यरात्रीपर्यंत प्रचार संपवणे बंधनकारक असेल, तर सभा आणि मोर्चांसाठी परवानगी रात्री 10 वाजेपर्यंत वैध राहील. प्रशासनाने एकल खिडकी योजना सुरू केली असून, परवाणग्या स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि पोलीस विभाग यांच्या समन्वयाने दिल्या जात आहेत. निवडणूक सुरळीत पार पडावी यासाठी सर्व विभागांच्या बैठका घेऊन FST, SST, Vigilance, MCMC समित्या गठित करण्यात आल्या आहेत. 977 मतदान केंद्रांसाठी सुमारे 5 कर्मचारी प्रति केंद्र व 20 टक्के राखीव मनुष्यबळ ठेवण्यात आले आहे. ईव्हीएम चाचणी आणि ईव्हीएम मॅनेजमेंट सिस्टमद्वारे बारकोड प्रक्रियाही पूर्ण झाली आहे. जिल्हाधिकारी आणि जिल्हा निवडणूक अधिकारी रोहन घुगे यांनी नागरिकांना आवाहन केले आहे की, निवडणुकीत उत्साहाने सहभाग नोंदवावा, शांतता राखावी आणि कोणतीही तक्रार असल्यास तत्काळ प्रशासनाशी संपर्क साधावा.

थबरवा आंतरराष्ट्रीय विपश्यना केंद्राचे भूमिपूजन

परभणी : रायपूर रोड साखला प्लॉट येथे थबरवा आंतरराष्ट्रीय विपश्यना केंद्राच्या भूमिपूजन सोहळ्यात जिल्ह्याच्या पालकमंत्री मेघना साकोरे बोर्डीकर म्हणाल्या की, बुद्धांचे शांती, मैत्री आणि करुणेचे विचार जगभर रुजवण्यासाठी हे निर्माणाधीन विपश्यना केंद्र ऊर्जा स्थान बनावे. कार्यक्रमात आंतरराष्ट्रीय भिक्खू भदंत डॉ. अशिन उत्तमतारा सयाडो, अखिल भारतीय भिक्खू संघाचे कार्याध्यक्ष भदंत डॉ. उपगुप्त महास्थवीर यांच्यासह भिक्खू संघाचे सदस्य उपस्थित होते. सारनाथ सोशल वेलफेअर फाउंडेशनचे संचालक भीमराव वायवळ यांनी प्रास्ताविकात नियोजित केंद्रात सारनाथ त्रिपिटक रिसर्च इन्स्टिट्यूट आणि डॉ. उपगुप्त बुद्धिस्ट सेमिनरी उभारण्यात येणार असल्याची माहिती दिली. या वेळी भदंत डॉ. अशिन अगधम्म सयाडो, युशी समादा (जपान), भदंत बुद्धकीर्ती, भदंत सुगत शांतेय, आशीन ज्ञानपती, भदंत संघबोधी आदी उपस्थित होते. प्रमुख पाहुण्यांमध्ये शिवाजी भरोसे, राणू वायवळ, सुरेश भुमरे, डॉ. परमेश्वर साळवे, मिलिंद सावंत, सतीश व रवी कांबळे यांचा समावेश होता.

समारंभात भिक्खू संघास कठीण चिवरदान देण्यात आले व 101 कुटुंबांनी महापरित्राण पाठात सहभाग घेतला. सागर सहजराव आणि सुनीता लोखंडे यांच्या वतीने बोधीवृक्षाचे रोपण करण्यात आले.

कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी पंकज खेडकर, सुनील तुरुकमाने, गौतम भराडे, रंजीत मकरंद, संजय बगाटे, संघरत्न खिल्लारे, अक्षय पोरसोडे, भैय्या काळे, भूषण मोरे, सुमित्रा लझडे, शिवाजी वायवळ, मधुसूदन जोशी आणि बालाजी नागेश्वर यांनी परिश्रम घेतले. उपासक-उपासिका मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

माहेरमंचचा स्नेहमिलन सोहळा उत्साहात साजरा

अमरावती : विटाळा हे गाव अमरावती जिल्हा आणि वर्धा जिल्ह्याच्या मध्य असून, तिथे दरवर्षीच या माहेरमंचच्या माहेर वाशिनी आपला स्नेहमीलन सोहळा उत्साहात साजरा करतात.

या कार्यक्रमाचे मुख्य आयोजक निर्मल काळबांडे, दिनेश पोहेकर, मनोज जाधव हे राहत असून गावकरी सहकारी मित्र आणि बरीच प्रतिष्ठित मंडळी या माहेरमंचच्या स्नेहमिलन सोहळ्यात सहभागी असतात. या कार्यक्रमाला धम्मपिठावर उपस्थित असलेले लक्ष्मण श्रीरामे, मिलिंद जाधव, प्रकाश ठोंबरे, सत्यभामा अढाऊ, कुसुम विंदेकर, तारा श्रीरामे इत्यादी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात पंचशील ध्वजारोहणाने झाली. बुद्ध वंदना घेऊन फोटोचे पूजन करण्यात आले. प्रत्येक वर्षी या कार्यक्रमाला उपस्थित असणाऱ्या आमच्या पाच मायमाऊल्या या वर्षात सोडून गेल्यात त्यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली वाहण्यात आली. पाहुण्यांचे स्वागत उज्वला गुजरने सुरेख सुरात गायलेल्या स्वागत गीताने करण्यात आले. गावातील प्रतिष्ठित नागरिक आमच्या मायमाऊल्या अंजना काळे, सुलोचना निकाळजे, उषा बन्सोड, कमला पाटील, इत्यादिंचा सार्वजनिकरीत्या वाढदिवस करून केक कापण्यात आला. या कार्यक्रमाला माहेर वाशिनी कामिना मुंद्रे, रत्ना बोरकर, माला श्रीरामे, कांताश्रीरामे, ललिता छापामोहन, सुजाता पाटील, शालिनी बुटलेकर सुलोचना रामटेके, सुशीला श्रीरामे, गावातील नागरिक अनिल ठोंबरे, गोवर्धन ठोंबरे, धम्मदीना ठोंबरे, मीना ढोणे, माला श्रीरामे, छाया शेंडे, वनिता ठोंबरे, अलका जाधव, माया काळबांडे, नंदा डोंगरदिवे, गीता निकाळजे, माया काळबांडे, कल्पना रामटेके, सुशीला गेडाम, सुरेखा वानखडे, सरिता वासनीक, सुनिता रामटेके, सविता काळे, उज्वला पोपटकर, सुलोचना रामटेके, शालू डहाके, सविता अलोणे, कामिना पोहेकर, वर्षा ब्राम्हणे, मीना काळबांडे, मीना विघ्ने, सुजाता पाटील, शीला ठोंबरे, कमला पाटील, चंद्रकला काळबांडे, उज्वला गुजर, करुणा भगत, संगीता भगत आणि गावातील प्रतिष्ठीत नागरिक उपस्थित होते. कार्यक्रम यशस्वी करण्याकरिता सुरेश ठोंबरे, सचिन काळबांडे, योगेश ठोंबरे, नितेश काळे, गणेश काळे यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे संचालन ज्येष्ठ आंबेडकरी कवयित्री निर्मल काळबांडे यांनी तर, प्रास्ताविक दिनेश पोहेकर यांनी केले. आभार नंदा निकाळजे यांनी मानले.

आजचे कार्यक्रम

साप्ताहिक प्रबोधन

दिनांक : 13-11-2025, गुरूवार.
वेळ : सायंकाळी 7 वाजता.
स्थान : भीमोदय बुद्ध विहार, विश्वकर्मा नगर.
आयोजक : राष्ट्रीय बौद्ध महासभा व भीमोदय मंडळ बुद्ध विहार
प्रबोधन : भन्ते धम्म सारथी धम्म प्रचारक
विषय : 'बुद्ध आणि त्यांचा धम्म'

निधन वार्ता

अरविंद पी. शेंडे

नागपूर : 44, धनगवल्ली नगर, हुडकेश्वर, जुना पोलिस स्टेशन रोड, पीपळा रोड, नागपूर येथील रहिवासी अरविंद पी. शेंडे यांचे वयाच्या 74 व्या वर्षी मंगळवार, दि. 11 नोव्हेंबर 2025 रोजी निधन झाले. त्यांचा अंत्यसंस्कार मानेवाडा घाट, मानेवाडा येथे पार पडला. त्यांच्या मागे त्यांची सहचारीणी, दोन मुले, मुलगी, स्नुषा, नातवंड व बराच मोठा आप्तस्वकीय परिवार आहे.

पूर्णिमा विश्वनाथ बुटी

नागपूर : पूर्णिमा विश्वनाथ बुटी धंतोली, नागपूर यांचे 11 नोव्हेंबर रोजी निधन झाले. मृत्युसमयी त्या 67 वर्षांच्या होत्या. त्या दिवंगत अप्पासाहेब बुटी यांच्या सुपुत्री आणि पुष्कर बुटी यांच्या ज्येष्ठ बहिण होत्या. त्यांच्या मागे बहिणी हेमा, वर्षा, रोहिणी आणि वैशाली आणि बराच मोठा आप्त परिवार आहे. बुधवार दि. 12 नोव्हेंबर रोजी मोक्षधाम घाटावर सकाळी 9:30 वाजता त्यांच्यावर अंत्यसंस्कार करण्यात आले.

रजनीकांत बोरेले आडतदार खरीदार मध्ये सोयाबीन 4825 प्रति क्विंटल भाव

देशात कुठेच नाही हा भाव

संवाद मित्र सोहेल खान, पांढरकवडा : येथील अपक्ष संचालक आणि प्रसिद्ध व्हिसल ब्लोअर रजनीकांत बोरेले यांची कृषी उत्पन्न बाजार समिती पांढरकवडा येथे खरेदी आणि आडत आहे. शेतकरी यांचा नुकसान होवू नये म्हणून ते स्वतः खरेदीवर हजर राहुन लिलाव करतात. त्यामुळे लिलावात संकल बनत नाही. आजच्या तारखेला 4825, सोयाबीनचे प्रति क्विंटल भाव प्लांटला सोडा तर देशात कुठे नाही. रजनीकांत बोरेले यांच्या नावावर शेतकरी हा धान्य आणते इतका विश्वास त्यांच्यावर शेतकरी यांचा आहे. रजनीकांत बोरेले यांच्या आडत आणि खरीददारीमध्ये मामूल दिल्या जात नाही. त्यांचे म्हणजे आहे मामूल देणे म्हणजे शेतकरी यांना लुटुन देणे आहे. अडते किंवा खरीददार घरातून देत नाही आणि आपण मार्केटला शेतकऱ्यांना उत्कृष्ट भाव कसा देता येते या करीता आहे. दि. 11/11/2025 रोजी रजनीकांत बोरेले यांच्या आडत-खरेदी मध्ये मोठे 4 ढिगला होते ते चार ही ढिग 4825 चे दोन आणि एक ढिगला 4800 आणि एक ढिगला 4775 रुपये प्रति क्विंटलप्रमाणे गेला आहे. रजनीकांत बोरेले यांचे भाव चांगलेच असते. त्यामुळे शेतकरी त्यांचे धान्य बोरेले यांच्या नावावर घेवून येतात. महत्वाची बाब म्हणजे पांढरकवडा कृषी उत्पन्न बाजार समितीचा अधिकृत शुभारंभ दि. 27/10/2025 रोजी केला होता. त्यावेळी भाव मुहूर्तवर 2700 से ते 4000 होते आणि बोरेले यांचा मुहूर्त 30/10/2025 ला होता. तरी शेतकऱ्यांनी त्यांचे सोयाबीन तीन दिवस पर्यन्त ढिगला टाकून वाट पाहिली आणि मुहूर्त वर 4500 चा भाव बोरेले यांनी दिला होता हे विशेष.

PROPERTY FOR SALE

Prime Land with Construction for Sale

Wela (Hari), Shankarpur Road, Nagpur (Gramin)

Perfect for Educational Institutions.

Area 0.46 hectares (50,000 Sq. Ft) with construction around 35000 Sq. Ft., Ideal for Schools, College, Training Center, Residential Tution College, Hotel, Hostel, Ambusman Park

Contact : Sulay 9860361121

बहुजन सौरभ

इथे संपर्क साधावा

- **प्रवीण गायकवाड**
09850301528
विश्वकर्मा नगर, कुकडे लाऊड, वंजारीनगर, एम्प्रेस मिल कॉलनी
- **निलेश कांबळे**
मो नं. 94236 34976
एरिया : उंटखाना, दत्तात्रयनगर, सुभेदार ले आउट , म्हाळगीनगर
- **सुनील कुंभारे**
मो नं. 98238 94329
- **विशाखा नारायणे**
मो नं 99602 41648
एरिया : जोगी नगर , काशी नगर, धाडीवाल ले आऊट, सुयोग नगर, रानवाडी
- **प्रमोद चहांदे**
मो नं 9273170800
जोगी नगर, धाडीवाल ले आऊट, संयोग नगर, नरेंद्र नगर,
- **चंदू नगरारे**
मो नं. 9975968852
शताब्दी नगर, काशी नगर, अभयनगर, जयवंतनगर, भीम नगर, जोगी नगर.
- **निलेश वालदे**
मो.नं.9764772886
मोहन नगर. गौतम नगर, गड्डीगोदाम परिसर
- **मसारकर**
918080158604
धाडीवाल ले आऊट.
- **लिना विनोद भोवते**
मो.नं. 9021770694
इंदोरा, जरीपटका, भीमचौक, नाराघाट.
- **प्रविण राजाराम ठवरे**
मो.नं. 9372331798
मॉडेल टॉऊन, बेझनबाग.
- **रितेश अनिल बोदेले**
मो.नं. 9511843694
WCL पॉव ग्रीड
- **गगन प्रताप नाहारकर**
मो.नं. 8793389936
मेकोसाबाग, नवा नकाशा.
- **प्रमोद बागडे**
मो.नं. 9764973627
इंदोरा, सुगत नगर.
- **बी प्रकाश राव**
मो.नं. 9022621075
भीमचौक, बेझनबाग, मेकोसाबाग.
- **पुष्पीत कराडे**
मो.नं. 8055416108
वैशाली नगर, राणी दुर्गावती चौक.
- **राहुल राजकुमार जांबुळकर**
मो.नं. 9673392025
नारी.
- **श्रीकांत वासनिक**
मो.नं. 9767624345
काचीपूरा, बाबूळखेडा, पार्वती नगर, रमा नगर, जय भिम नगर.
- **मंगेश शंभरकर**
मो.नं. 9970258703
नरेंद्र नगर, सुयोग नगर, भिम नगर, शताब्दी नगर.
- **निळकंठ वि. जवादे**
मो.नं. 9623773365
रमा नगर, मनीष नगर.
- **विनोद कृष्णराव डूले**
वेदांगा न्यूजपेपर, झिंगाबाई टाकळी, गोधनी रोड, . 7447767922
- **आशिष थुल**
9423400956
धरमपेठ, आंबेडकरनगर
- **राम मानवटकर**
8626037360,
न्यू. मनिष नगर
- **अमन शरणागत**
9575673895
टेकअप सिटी , दिघोरी, बहादूरा पेपर एजन्सी,
- **राहुल आठवले**
8485854398
संबोधी बुद्ध विहार, गिट्टीखदान, काटोल रोड, नागपूर
- **दिगाबर पांडुरंग वासनिक**
9561974131
454- नविन सुभेदार ले आऊट
दिनेश पेपर एजन्सी
- **गौतम भीमराव मेश्राम**
जयवंत नगर , अभयनगर
9975941830

बहुजन सौरभ प्रकाशक, संपादक, मालक, मुद्रक सिध्दार्थ जीवन कांबळे यांनी देश प्रेस पब्लिकेशन, E-30/2, इंडस्ट्रीयल एरिया, सोनेगाव (सीम), हिंगणा, एम.आय.डी.सी., नागपूर - 440016 येथे मुद्रित केले व 9/2, स्वराज कॉलनी, मेडिकल कॉलेजच्या मागे, नागपूर-440027, येथे प्रकाशित केले. RNI No. MAHMAR 2020/84035 Printed, Owner by Siddharth Jiwan Kamble, Publisched at 9/2 Swaraj Colony, Behind Medical College, Nagpur 440027, Printed at M/S Desh Publication, E-30/2, Industrial Area, Sonegaon (SEEM), Hingna, MIDC, Nagpur-440016, Editor Siddharth Jiwan Kamble Email: bahujansaurabh@gmail.com Mobile: 9422860648